

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Кваліфікаційна робота
з перекладознавства на тему:

**«УКРАЇНСЬКИЙ ТА ІТАЛІЙСЬКИЙ МЕДІАДИСКУРСИ В УМОВАХ
ПАНДЕМІЇ: ЗІСТАВНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТИ»**

Студента групи МЗмліт 03-20
факультету перекладачів
заочна форма навчання
спеціальність **035 Філологія.**
спеціалізація **035.05 Романські мови та
літератури (переклад включно)**
Харченка Руслана Віталійовича
Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
доцент Філоненко Н. Г.

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Філоненко Н. Г.*

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

MINISTERO DELL'EDUCAZIONE E DELLA SCIENZA
DELL'UCRAINA
UNIVERSITÀ LINGUISTICA NAZIONALE DI KYIV
Dipartimento di filologia e traduzione romanza e greca moderna

Lavoro di qualificazione
sugli studi di traduzione sul tema:

**«DISCUSSIONI MEDIA UCRAINI E ITALIANI IN CONDIZIONE PANDEMICA:
ASPETTI COMPARATIVI E DI TRADUZIONE»**

Studenti del gruppo MMLi 01-20
facoltà di traduttori
istruzione a tempo pieno
specialità 035 Filologia.
specializzazione 035.05 Lingue romanze e
letteratura (traduzione inclusa)
Kharchenko Ruslan
Supervisore:

dottore di scienze filologiche
docente Filonenko N.

Ammesso alla protezione

" ___ " _____ *anno*

Capo del Dipartimento

_____ *Filonenko NG*

Scala nazionale _____

Punteggi _____

Valutazione CFU _____

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО МЕДІАДИСКУРСУ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОМУ АСПЕКТІ	
1.1. Поняття медіадискурсу в італійській та вітчизняній перекладознавчій традиції.....	6
1.2. Аналіз лексичних процесів у італійському та українському масмедійному дискурсах	13
1.3. Дистинктивні особливості перекладу італійського та українського медіадискурсу	18
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАДИСКУРСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	
2.1. Особливості відображення пандемії у лексиці української мови	30
2.2. Особливості відображення пандемії у лексиці італійської мови	39
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІАДИСКУРСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	
3.1. Перекладацькі трансформації при перекладі медіадискурсу	50
3.2. Проблеми перекладу неологізмів у медіадискурсу під час пандемії	65
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження. Пандемія Covid–19 змотивувала творчих людей – дизайнерські маски, тематичні фотографії чи малюнки тощо створюють по всьому світу. Екстралінгвальні чинники спричинили зміни і в лексико-семантичній системі мови, що яскраво засвідчують медійні тексти (інтернет-видання, блоги, соціальні мережі, телеграм-канал, вайбер-групи тощо), які, на думку О. Стишова, «відіграють у сучасній літературній мові роль головного чинника сприйняття лексичних інновацій, поширення, апробації та узвичаєння їх у масовій свідомості читачів (слухачів, глядачів)» [15, с.12]. Електронні ресурси –сприятливе місце для лінгвокреативності авторів.

У ситуації соціальної напруги, що стала наслідком пандемії, локдауну і жорсткого карантину, активізувалася мовотворчість, зокрема креативили як з планом вираження, так і з планом змісту словесних знаків, актуальних для сьогодення, бо мовна гра –один зі способів адаптації до психологічно складного періоду життя суспільства. Стресові ситуації провокують, зумовлюють лінгвокреативність носіїв мови, внаслідок чого розкривається потенціал мови в породженні нових слів, вивільняються її глибинні сили. Окремі нові слова спочатку в медіапросторі виникли як меми, інші забезпечували описування або ситуації, що склалася внаслідок пандемії і локдауну, або емоційного стану людей і/чи ставлення до ситуації, тобто через них ілюстрували, називали, оцінювали реалії України (які реалії в інших країнах) під час пандемії.

На думку фахівців Інституту німецької мови Лейбніца (IDS) в Мангеймі, жодна інша тема не формувала словниковий запас у 2020 році так сильно, як пандемія коронавірусу [101]. Лексеми, пов’язані з темою пандемії Covid-19, активно вживані, саме тому вони потребують пильного ока мовознавців.

Навіть незважаючи на активну розробку останнім часом теоретичних і практичних питань, пов'язаних з особливостями дослідження українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії, в сучасній літературі не приділяється належної уваги дослідженню цієї проблеми як комплексного системного явища з урахуванням низки аспектів.

У зв'язку з цим **метою даного наукового дослідження** є проведення комплексного аналізу українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії, розширення теоретичних положень та практичних аспектів дослідження.

Для реалізації поставленої мети були сформульовані наступні завдання:

— дослідити поняття медіадискурсу в італійській та вітчизняній перекладознавчій традиції;

— здійснити аналіз лексичних процесів у італійськомовному та українськомовному масмедійних дискурсах;

— дослідити дистинктивні особливості перекладу італійського та українського медіадискурсу;

— дослідити особливості відображення пандемії у лексиці української мови;

— дослідити особливості відображення пандемії у лексиці італійської мови;

— дослідити проблеми перекладацьких трансформацій;

— дослідити проблеми перекладу неологізмів.

Об'єкт дослідження — процес формування українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії.

Предмет дослідження — український та італійський медіадискурси в умовах пандемії.

Методика дослідження. Методологічною основою роботи є сучасна теорія наукового пізнання, яка передбачає комплексне застосування ряду

загальнонаукових і спеціальних методів, вибір яких обумовлений особливостями об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження.

У роботі також використовувалися загальні та спеціальні наукові методи пізнання об'єктивної дійсності, до яких відносяться аналіз, синтез, абстрагування, аналогія, метод перекладацького аналізу тексту, метод зіставного та порівняльного аналізу, а також інші методи наукового пізнання.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Джерела дослідження — науково-дослідні, аналітичні праці фахівців в галузі перекладознавства.

Впровадження результатів дослідження — галузь перекладознавства.

Теоретичне значення — полягає в тому, що наукова робота дозволяє повному поглянути на проблему українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії відносно зіставних та перекладознавчих аспектів.

Практичне значення — в роботі розглянуто український та італійський медіадискурси в умовах пандемії. Отримані в роботі результати є певним внеском до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лексикології, теоретичної граматики італійської та української мов. Дане дослідження може бути корисно фахівцям в галузі перекладознавства, вченим, науковцям, фахівцям-практикам.

Наукова новизна одержаних результатів. В роботі удосконалено поняття медіадискурсу. вперше досліджено лексичні процеси у італійськомовному та українськомовному масмедійних дискурсах в контексті зіставних та перекладознавчих аспектів, дістало подальшого розвитку дослідження особливостей відображення пандемії у лексиці української мови, дослідження проблем перекладацьких трансформацій, дослідити проблем перекладу неологізмів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО МЕДІАДИСКУРСУ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОМУ АСПЕКТІ

1.1. Поняття медіадискурсу в італійській та вітчизняній перекладознавчій традиції

Термін «дискурс» актуалізувався в гуманітарних, філософських і лінгвістичних, дослідженнях в другій половині ХХ століття перш за все у Франції (М. Фуко, П. Вейн, Ж. Лакан, Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі). Треба зауважити, що спочатку широке використання даного терміну було характерно не для всіх національних лінгвістичних шкіл: найбільше поширення він став отримувати серед французьких і англосаксонських вчених і порівняно довго не міг знайти своє місце в дослідницьких методиках вітчизняних лінгвістів. В даний час дискурс є предметом вивчення різних гуманітарних дисциплін: філософії, соціології, культурології, лінгвістики. Однак і зараз не існує єдиних дефінітивних норм для визначення дискурсу, які повністю розкривали б його «складну когнітивну ієрархію і комунікативну специфіку» [22] і охоплювали б всі випадки вживання поняття «дискурс». Цей термін є одним з найскладніших ще й тому, що позначає «вищу реальність мови – дискурсивну діяльність» [28].

Досить часто термін «дискурс» використовується в ув'язці з терміном «текст». Однак висловлені ними поняття не можна назвати ідентичними. Більшість сучасних концепцій дискурсу в своїх побудовах виходять з поняття тексту. Так, представляючи французьку школу Аналізу дискурсу, Патрік Серіо подає таке визначення: «... дискурс – це висловлювання, що розглядається з точки зору дискурсного механізму, який ним керує. Таким чином, погляд на текст з позиції його структурування «в мові» визначає даний текст як висловлювання; лінгвістичне дослідження умов виробництва тексту визначає його як "дискурс"» [66]. Відповідно, предмет дослідження в школі Аналізу дискурсу складають тексти, по-перше, вироблені в інституційних рамках, які накладають сильні обмеження на акти висловлювання, і, по-друге, наділені історичною, соціальною, інтелектуальною спрямованістю [4].

Спроби диференціювати ці два поняття робилися неодноразово. Так, наприклад, на початку 70-х років ХХ століття дискурс пропонувалося трактувати як «текст плюс ситуація», а текст, відповідно, визначався як «дискурс мінус ситуація» [28]. Звичайно, необхідність введення поняття дискурс в контекст людської діяльності було детерміновано двома найважливішими функціями мови – когнітивною та комунікативною. Як наслідок, при такому підході опозиція текст - дискурс ставала позбавленою підстав, адже «можливі світи» породжуються однієї і тієї ж сутністю – дискурсом/текстом.

Традиційно терміном «текст» в лінгвістиці позначають не тільки записаний текст, але і будь-який інший кимось створений «мовленнєвий твір». Цей «мовний твір» може бути різним як за змістом, так і за протяжністю – від однослівної репліки, до цілого оповідання, книги.

Основними властивостями тексту є цілісність і зв'язність. У класичній лінгвістиці цілісність розглядається як структурована, суто текстова категорія, яка визначає єдність інформаційного та тематичного полів тексту. В процесі дискурсивної діяльності цілісність як змістовна категорія набуває якості впорядкованості та організованості і отримує мовне втілення. Можливості підключення проявляється в смисловій цілісності тексту, вона володіє мовними способами вираження. Вона реалізується як поєднання окремих мовних одиниць в тексті і як сполучуваність окремих структурних блоків тексту.

Поняття дискурс виникло в зв'язку з розвитком лінгвістики тексту і збільшенням предмета її дослідження і осмислювалось в зв'язку з поняттями мова і текст [25]. При такому підході мовна діяльність в динамічному аспекті постає дискурсом, а в статичному – текстом.

Найбільшою мірою тенденцію дискурсоцентризму втілює сфера масових комунікацій, і впливає на особистість не тільки за допомогою мови, а й «головним чином – шляхом тиражування ідеології тотальних і панівних дискурсів, їх схем, шаблонних думок, образів, метафор, оцінок та ін.» [15].

Комунікативно-інформаційна ситуація в сучасному суспільстві характеризується активним використанням усіма засобами масової інформації (радіо, телебачення, преса). Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) динамічно розвиваються і стають невід'ємною частиною в житті сучасного суспільства. ЗМІ стають оперативніше, мобільніше, швидкість реагування на ті чи інші події багаторазово збільшується. Все це значно впливає на процес виробництва і поширення слова. Даний факт не може не викликати інтересу вчених, які займаються дослідженням мови ЗМІ, тобто медіалінгвістики. Тексти масової інформації, або медіатексти (від лат. *media textus* - «засоби, посередництва») є сьогодні однією з найпоширеніших форм побутування мови, а їх сукупна довжина набагато перевищує загальний обсяг мовлення в інших сферах людської діяльності [23]. Вчені диференціюють поняття «текст», «медіатекст» і «медіадискурс». «Текст - це повідомлення, медіатекст - це повідомлення плюс канал, а медіадискурс - це повідомлення з усіма іншими компонентами комунікації» [23]. Будучи складним і багатогранним явищем, мова медіа навряд чи може бути описана тільки з боку мовної системи, тому медіалінгвістика розглядається з точки зору дискурсологічного підходу, оскільки специфіка використання мови в мас-медіа може бути розкрита лише з урахуванням понять дискурс і інформаційний простір [59].

Проблематика досліджень мас-медійного дискурсу зайняла чільне місце в сучасному мовознавстві, що стало відображенням тих значущих соціальних, політичних, філософських, культурних, лінгвістичних тенденцій, закладених у самому функціонуванні даного типу дискурсу.

Стрімкий розвиток новітніх технологій у ХХІ столітті сприяв сплеску поширення технічних засобів розповсюдження інформації та постійної уваги до неї сучасного індивіда, який не уявляє свого життя без преси, телебачення, радіо, мережі Інтернет. Учені наразі говорять про «медіатизоване суспільство» та «медіатизовану особистість». Тому комунікація за допомогою модерних медіа не лише викликала стійкий інтерес із боку ученої спільноти, але й

сформувала новітню дослідницьку парадигму, яка розглядає мас-медійний дискурс як міждисциплінарну область дослідження, що включає аналіз мовних особливостей, соціальних, психологічних, комунікативних, культурних, економічних, правових, філософських, політичних, просвітницьких, інформаційних та інших проблем, пов'язаних із метою та завданнями функціонування цього дискурсу. Для сучасного мовознавства важливою проблемою стала класифікація мас-медійного дискурсу. Дослідження даного завдання сприяє вирішенню багатьох актуальних питань медіалінгвістики: з'ясуванню суті самого феномену мас-медіа та його ієрархії, чіткішому окресленню структури даного виду дискурсу, розумінню взаємодії його складових, систематизації знань про функційні особливості.

З розвитком мас-медійних технологій і масових комунікацій дискурси стають все більш медіатизированими. Існують різні синонімічні найменування медіадискурс: масмедіальний дискурс, дискурс мас-медіа, масово-інформаційний дискурс та ін. У даній роботі ми виходимо з визначення медіадискурс як «зв'язкового, вербального або невербального, усного або письмового тексту в сукупності з прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами, вираженого засобами масової комунікації, взятого в подієвому аспекті, що представляє собою дію, бере участь в соціокультурному взаємодії і відображає механізм свідомості комунікантів [25].

При визначенні медіадискурс виділяють два підходи. Відповідно до першого, медіадискурс – це специфічний тип мовленнєвої діяльності, характерний виключно для інформаційного поля мас-медіа. В цьому розумінні слід розрізняти медіадискурс і інші самостійні типи дискурсу, як, наприклад, політичний, релігійний, науковий та ін. Відповідно до другого підходу, медіадискурс мислиться як будь-який вид дискурсу, який реалізується в поле масової комунікації, продукується ЗМІ. Так, можна говорити про політичний, релігійний, педагогічний та інші різновиди медіадискурсу, маючи на увазі, що

для своєї реалізації зазначені типи інституційного дискурсу припускають наявність відносно стійкого набору практик виробництва, трансляції та інтерпретації масової інформації [26].

Медіадискурс в основному реалізується в медіа-просторі. Під медіапростором розуміється сукупність суб'єктів сфери ЗМІ (персоналій і спільнот), переданих ними текстів і сприймає ці тексти колективного адресата – масову аудиторію, як цільову, так і найширшу. Типи медіадискурсу безпосередньо пов'язані з жанрово-функціональними особливостями медіапростору. Виділяються такі типи медіадискурс:

1) по комунікативних функцій: публіцистичний дискурс, рекламний дискурс, PR-дискурс;

2) по каналах реалізації: теледискурс, радіодискурс, комп'ютерний дискурс [25].

Розглянемо кожен з цих видів окремо.

Публіцистичний дискурс – це «тип дискурсу, текст будь-якої тематики, який обов'язково має політико-ідеологічний модус формулювання тексту» [25]. Автор, використовуючи різні прийоми і способи переконання і маніпулювання, бажає викликати у читачів ту чи іншу реакцію. Публіцистичний дискурс багато в чому орієнтований на взаємодію суб'єктів медіапроцесу і впливає на їх когнітивні функції.

У сучасній лінгвістичній літературі існує ряд визначень слова «реклама» (від лат. *reclamare* «стверджувати, вигукувати, викрикувати»). Згідно з визначенням, даним в «Словнику іноземних слів», реклама – це, по-перше, «інформація про товари, різних видах послуг та ін. з метою оповіщення споживачів і створення попиту на ці товари, послуги та ін.», по-друге, «Поширення відомостей про кого-небудь, що-небудь, з метою створення популярності» [15]. Безсумнівно, що реклама являє собою особливий вид комунікативної діяльності. Поза рамками людського суспільства існування

реклами немислимо. Реклама має економічну основу і супроводжує людство протягом всієї історії його розвитку.

Досить тривалий розвиток реклами призвело до того, що від неї відокремилися і стали прогресувати, розвиватися такі самостійні комунікативні напрямки, як Public Relations (PR) – зв'язки з громадськістю, Direct Marketing – прямий маркетинг, Sales Promotion – просування товарів і послуг та ін. Відмінною особливістю рекламних текстів є їх антропоцентризм. Одною з найстаріших і відомих рекламних моделей вважається модель AIDA (Attention - Interest - Desire - Action - «Увага - Інтерес - Бажання - Дія»). Ця модель була запропонована в 1896 р. американським рекламистом Елмер Левіс і була побудована на основі психологічного впливу на людину: привернути увагу потенційного клієнта, викликати його інтерес, збудити бажання придбати той або інший продукт (послугу), і, нарешті, спонукати до здійснення покупки (і використанню послуги).

Одним з актуальних питань дискурсології залишається розмежування рекламного і PR-дискурсу.

За багатьма параметрами ці два поняття є суміжними комунікаційними формами, які знаходяться «в стосунках додаткової дистрибуції і зростаючого взаємовпливу» [61].

Телевізійний дискурс (або теледискурс) займає особливе місце в системі інформаційного впливу. Це не просто набір мовних, аудіо- та візуальних знаків, але багато в чому і соціально-культурний феномен. Теледискурс як різновид дискурсу мас-медіа має практично те ж соціальне завдання, зберігає загальні системні риси і виявляє загальні інваріантні ознаки.

Для нього характерні:

- 1) обов'язкова присутність двох учасників процесу комунікації - адресанта і адресата;
- 2) взаємодія телекомунікатор і телеаудиторії:

До основних особливостей радіодискурсу варто віднести деякі екстралінгвістичні умови, в яких протікає радіокомунікація, які обумовлюють унікальність і неповторність цього типу медіадискурсу, а саме: опосередкованість, відсутність візуалізації, масовість аудиторії слухачів, всеосяжність, швидкість передачі інформації, зв'язок з часом (одномоментність, незворотність, лінійність, безперервність).

Мову комп'ютерного спілкування позначають різними термінами: комп'ютерний дискурс, електронний дискурс, інтернет-дискурс. В цілому всі ці поняття тотожні, оскільки позначають як обмін інформацією, так і спілкування між людьми за допомогою комп'ютера.

Незважаючи на те, що серед учених немає єдиної думки щодо визначення медіадискурсу, про що було сказано вище, характерні його особливості все ж були чітко описані:

До основних ознак медіадискурсу відносять:

- 1) групову співвіднесеність (тобто адресат розділяє погляди і ціннісні орієнтири своєї групи),
- 2) публічність (відкритість, орієнтованість на масового адресата),
- 3) орієнтованість (створення незгоди з подальшою дискусією),
- 4) інсценування і масова спрямованість (цілеспрямований вплив на кілька груп одночасно) [8].

Отже, існування в сучасній гуманітарній науці численних концепцій і теорій дискурсу, так само як і виникнення і поширення течій, що спеціалізуються на дискурс-аналізі, говорять про те, що дискурс сьогодні виступає одним з найбільш затребуваних і актуальних предметів теоретичного дослідження. Особливо активно на сьогоднішній день дискурсивний підхід розвивається в сфері дослідження мас-медійних технологій. Масова комунікація є не тільки область інформаційного виробництва і споживання, але ту необхідну сферу життя суспільства, в якій люди створюють і передають свої думки, знання, орієнтири, переконання, створюючи свою картину світу.

1.2. Аналіз лексичних процесів у італійському та українському масмедійному дискурсах

Своїм предметом дослідження медіа мають користування редакційними і рекламними висловлюваннями у мас-медіа. Відповідно до цього розрізняють дослідження читацької аудиторії з редакційної точки зору та дослідження носіїв реклами: друкованих медіа таких як газети, журнали, радіо, телебачення а також інтернет ресурси. Між цими галузями існує взаємодія так що приміром редакційне оточення оголошення чи рекламного ролика чи статті може підсилити або відповідно послабити увагу до його певної проблематики [56]. Систематичне дослідження читацької аудиторії яке ґрунтувалося на емпіричних методах дослідження було започатковано в перші повоєнні роки після Другої світової війни. Перші аналізи листів читачів та перше збирання даних про читацьку аудиторію, які були ініційовані і проведені з метою виховного впливу на населення, лише досить умовно можна вважати попередниками теперішніх досліджень медіа.

Набагато сильніший вплив на розвиток дослідження медіа мали методи та результати ранніх американських та англійських досліджень читацької аудиторії. На початку 20-х років у США серед читачів газет було проведено мовне опитування із стандартизованими анкетами. Мотиви їх були виключно економічні – як пристосуватися до читацьких інтересів і підвищити наклад, як використати купівельну спроможність читачів і змусити їх друкувати в газетах більшу кількість оголошень. Центральними термінами досліджень читацької аудиторії – як і досліджень слухацької та глядацької аудиторії – є висловлювання про охоплення медіа та про структуру читацької аудиторії. Під терміном «читач» в дослідженнях читацької аудиторії розуміють особу, яка прочитала або прогорнула випуск газети чи журналу. Сконцетроване, ґрунтовне або лише поверхове читання чи перегляд є не обов'язковим для того, щоб задовільняти умови цього визначення. Вже прогортання кількох сторінок вистачає для шансів побачити оголошення чи виокремити необхідну для читача

інформацію. Порівняно рідкісними є явища насиченого прочитання зібраних випусків, які читаються в один момент часу, а потім не беруться до рук, а також явище так званого розтягнутого чи повторюваного прочитання випуску газети або журналу протягом багатьох інтервалів виходу. За результатами дослідження, під час якого застосовувалися щоденники читачів для ретельної фіксації усіх процесів читання, насичене і розтягнене прочитання принаймні в середньому, взаємно компенсують одне одного, і таким чином, ними можна знехтувати під час досліджень охоплення аудиторії [67].

За останні два десятиліття здійснювалися численні спроби замінити довгі і тривалі усно–особисті інтерв'ю читацької аудиторії іншими методами збирання інформації. Спочатку 80–х років набули поширення телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютерної системи телефонного опитування (англ. *CATI* – [65] *ComputerAssistedTelephoneInterviewing*), для національних досліджень читацької аудиторії, спочатку в Голландії, а з часом і в Данії, Норвегії, Швейцарії, Франції, Італії та США. Для дослідження читацької аудиторії були даний тип опитування залишається таким же важливим як і сучасне опитування через Інтернет, та поширюється по всьому світу [65].

Нові пропозиції медіа та змінена поведінка користування ними ставлять перед дослідниками нові завдання, спонукаючи їх шукати нові методи. Нові публічно-правові та приватні теле-і радіопрोगрами, які транслюються за допомогою хвиль через кабель чи супутник, привели до значного розширення та спеціалізації пропозицій, а отже і до фрагментації аудиторії – і такий розвиток завдяки цифровій епосі набиратиме обертів. Опитування респондента під час інтерв'ю під час дослідження медіа вже не можна розтягувати без кінця – краю.

Загалом злиття даних з різних джерел, ще не є задовільним вирішення проблеми для респондентів правильного розуміння тексту особливо в сучасному медіадискурсі. В зв'язку з розширенням пропозиції медіа зростає і небезпека переплутування значення певних слів та інформації, викривлень при

згадувані, до того ж посилюється одночасне, паралельне користування різними медіа без сконцентрованої уваги, що зменшує якість сприйняття. Хоч який би метод було обрано, він не є універсальним для всіх медіа і, рідше, задовольнятиме вимоги одних і не відповідатиме вимогам інших.

Сучасні масмедіа, миттєво реагують на швидкі зміни у суспільно-економічних, науково-технічних та культурних подіях у суспільстві, та є середовищем активного функціонування термінологічної лексики, тому терміни, що зафіксовані в спеціальних словниках та вживані в професійній сфері, починають нове життя та віднаходять нове застосування в ЗМІ.

Однією з основних рис саме лексичних процесів є широке вживання, застосування термінології, що відбувається в мові сучасних масмедіа, зокрема політичних, економічних та соціальних. Відображаючи реалії сучасного життя, у пошуках мовної промовистості, новизни, стильності, ефектності, у прагненні незвичайності, свіжості словосполучень, а отже, і семантики слів, так звані «акули пера», державні керманічі, політики й політологи активно використовують досить різноманітну з погляду належності до певних галузей науки й техніки термінологічну лексику, та в зв'язку із стрімким розвитком новітніх технологій, медіа-терміни та сленг також набирають обороти в наш час. У мовну тканину текстів активно проникають терміни з найрізноманітніших галузей науки, техніки, медицини, екології, спорту, мистецтва, політики. Оскільки більшість термінів є запозиченими, у респондентів з'являється проблема неправильного розуміння основного сенсу, тому і присутня велика кількість хибних друзів перекладача, наприклад:

- *predatore sessuale* – “сексуальний зрадник“, хоча насправді даний вираз перекладається як “сексуальний хижак”;
- *sentenza* – не “сентенція”, а насправді “рішення суду”;
- *tribunale* – не “трибунал”, а “суд”;
- *truppe* – не “трупи”, а “солдати”.

Італійські та українські слова, при наявності загального значення, розрізняються в роді; крім того, в італійського члена пари є дві чи більш семени, яких немає в українських членів пари хибних друзів перекладача [78]: так, італійське *tema* (чоловічого роду), збігаючись з українським “тема” (жіночого роду) в значенні “тема”, “предмет”, має, окрім цього, значення “твір (шкільний)”, “(лінг.) основа (слова)” [15, с 15].

Італійський та українські члени пари розрізняються в числі, але мають спільне значення; крім того, в італійського члена пари є дві чи більш семени, яких немає в українського члена пари: іт. *Conserva* (ж) і українське “консерви” (множина) – мають загальне значення “приготована та законсервована їжа і розрізняються значеннями в італійській мові: “консервування, сховище”. [15, с. 200].

Члени італійсько-української пари багатозначні і мають два чи декілька спільних значень; розходження складаються в роді й одному чи більш значеннях: іт. *Dramma* (ч) і укр. “драма” (ж), при наявності спільних значень “драма”, “добуток”, “нещастя”, “драматична подія”, розрізняються значенням в італійській мові “драматичність”, “напруга” [15, с. 250].

«Хибні друзі перекладача» розрізняються акцентологічно і семантично. Члени пари хибних друзів перекладача можуть як мати спільні компоненти в значенні, так і не мати жодної спільної семени. Так, іт. *conduttore* перетинається з українським кондуктор тільки в одному значенні – “продавець квитків (на залізниці, у трамваї)”.

В італійській мові, крім значень іменника “водій, (електр.) провідник”, “(електр.) провід”, “кабель”, “наймач”, “орендар”, цьому слову притаманні також і значення прикметника: іт. *Motivo conduttore* – “провідний мотив” [15, с. 170; 15, с. 152] іт. *industria*, крім загального з українським словом індустрія у значенні “промисловість, галузь промисловості, індустрія”, має ще значення: “промисловість, діяльність, організація виробництва, підприємство, завод, фабрика, (книжн.) працьовитість”, іт. *importone* не має нічого спільного в

значенні з українським членом пари “*імпорт*” *im. Impóрто*“ (загальна сума, розмір суми)”, “(грошова сума)”– *укр.* “імпорт (ввезення в країну товарів, робіт, послуг), (те, що ввозиться)”.

Члени пари «хибних друзів перекладача» розрізняються акцентологічно, граматично і семантично: так, італійське *anatemai* українське “*анафема*” ж мають спільне значення “відлучення від церкви і розрізняються одним значенням – в італійській мові “прокляття”.

Одному українському слову відповідають два італійських слова з різним значенням і різним місцем наголосу: *укр.* “*на́на*” – *ит. papà* “(батько)”, “*ра́ра*” (глава католицької церкви)”.

Запозичення значною мірою впливають на збагачення словникового складу мови. Вони виражають зв'язки народів у різні періоди історії, а в лінгвістичному плані не лише розширюють словниковий склад мови, але й деякою мірою впливають на всю мовну систему, яка збагачується афіксами, аналітичними скупченнями та ін.

Так, наприклад, в італійській мові багато суфіксів французького походження. Часто італійські запозичення мають тенденцію зберігати орфографію і вимову іноземного слова тією мірою, якою це дозволяє італійська фонетика. Слова, як правило, запозичуються лише в одному своєму значенні: основному чи другорядному. Якщо запозичене слово стає багатозначним, часто воно здобуває власну систему значень у тій мові, яка його запозичила [15].

Так, наприклад, англійське слово *parking* було запозичене і асимільоване італійською мовою у формі *parcheggio* – стоянка автомобілів. Часто іноземне слово запозичується як евфемізм чи більш “престижне” слово порівняно з подібним словом рідної мови. Наприклад, хутро кролика (*coniglio*) в італійській мові називають французьким словом “*lapin*” і такий обман у перекладі дозволяє продавати його дорожче.

Прямі запозичення - запозичення, які безпосередньо переходять із однієї мови до іншої. Так, зокрема, до української мови безпосередньо з польської

ввійшли слова *місто, стьожка, урядник, мешканець, кпини, кохання, мавпа, розмаїтий, збруя, підлога, посаг, шиба*, з італійської *піцца, паста, спагетті*. А також *банк, кредит, фасад, галерея, балкон, салон, соната, кантата, батальйон, солдат* тощо і майже вся музична термінологія [15].

Слід зазначити, що більшість запозичених слів є прикладом міжмовних омонімів, так наприклад: *Milano, rapina in banca: dipendenti e un cliente tenuti in ostaggio*. Мілан, пограбування банку: працівників та клієнта утримували в заручниках. *Banca* має перекладатися не як *банка*, а як *банк*.

Опосередковані запозичення - запозичення, які проникли із однієї мови до іншої через посередництво третьої мови (це вже запозичення запозиченого слова). Так, зокрема, слово *петрушка* запозичене російською мовою з польської (*pietruszka*) через українську. Слова *гвинт, фартух, бляха, крохмаль, ринок* запозичені з німецької мови (*Gewinde, Vortuch, Blech, Kraftmehl, Ring*) через польську (*gwint, fartuch, blacha, krochmal, rynek*)[7].

Проходячи через декілька мов, запозичене слово може до невпізнання змінити свою форму.

Так, ім'я *Гая Юлія Цезаря*, яке стало уособленням верховної влади, залежно від мови, з якої воно запозичувалося, має в українській мові варіанти *цар, кесар, цісар, кайзер*. Укр. *жупан, шубка і юпка (діал. юбка)* "жіноча корсетка", "чоловічий кафтан" походять від одного й того самого арабського слова *jubba* "безрукавка", яке, прийшло до нас через італійську (*giuppa*) [15].

Слід зазначити, що запозичені слова втрачають свою внутрішню форму (мотивованість). Так, наприклад, слово *помідор* «*romodoro*» в італійській мові, звідки воно запозичене, означає буквально "золоте яблуко" «*romod'oro*».

1.3. Дистинктивні особливості перекладу італійського та українського медіадискурсу

Масмедіа (медіа) — засоби одночасної передачі інформації групі людей, тобто канали масової інформації (радіо, телебачення, преса, кіно, фотографія, відео, мультимедійні компютерні системи, Інтернет тощо); технічні засоби

створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, поширення, сприйняття інформації та обміну її між автором медіатексту й масовою аудиторією. Масмедіа в ширшому користуванні означають єдине середовище, яке використовують, щоб передавати будь-які дані в будь-яких цілях [26].

Ми часто вживаємо термін не масмедіа, а засоби масової інформації (ЗМІ). Різниця між ними полягає в змісті цих засобів. ЗМІ — це аббревіатура від колишнього «засоби масової інформації та пропаганди», які характерні для тоталітарного чи авторитарного режимів, фінансуються бюджетними грошима й забезпечують насадження відповідної ідеології керівної партії чи лідера. Такі засоби не мають зворотного зв'язку між аудиторією та редакціями щодо публікацій та ефірів [27].

В наш час це найпопулярніший спосіб отримання інформації. Більшість людей в основному тих, хто зацікавлений у різних сферах своєї діяльності, наприклад, медицина, футбол чи політика не рідко любляють читати новини іноземних видань які перекладені на українську мову, наприклад, таких видань як «Il Corriere della Sera, la Stampa, la Repubblica, l'Espresso, il Mondo, Panorama, il Giorno».

І ось тут на них можуть чекати незрозумілі тексти, вислови чи речення, які перекладачі, не знаючи про хибних друзів перекладача, перекладають як вважають за потрібне не перевіряючи себе.

У даній роботі ми знайшли та розглянули деякі приклади статей в яких недосвідчені перекладачі могли б допустити помилки при перекладі.

Corrierra della sera

L'Italia è stata selezionata per ospitare uno dei primi otto supercomputer europei nell'ambito di un progetto comunitario da 840 milioni di euro, che ha l'obiettivo di far recuperare all'Europa il ritardo nell'ambito del supercalcolo e dello sviluppo dell'intelligenza artificiale, su cui Stati Uniti e Cina stanno facendo già da tempo grandi investimenti [81].

Неправильний переклад:

Італію було відібрано для розміщення одного з перших восьми європейських суперкомп'ютерів у контексті проекту що вартує 840 мільйонів євро, який має на меті вивести Європу вперед завдяки суперкомп'ютерам та розвитку штучної інтелегенції в які Сполучені Штати і Китай роблять великі інвестиції протягом довгого часу.

Правильний переклад:

Італію було відібрано для розміщення одного з перших восьми європейських суперкомп'ютерів у контексті проекту що вартує 840 мільйонів євро, який має на меті вивести Європу вперед завдяки суперкомп'ютерам та розвитку штучного інтелекту в які Сполучені Штати і Китай роблять великі інвестиції протягом довгого часу.

1. В даному уривку при перекладі перекладач має звернути увагу на слово *intelligenza* тут воно вживається у значенні *інтелект*, а не *інтелегенція*, оскільки такого значення слово взагалі не має. Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько-української пари не мають спільних значень про яку ми говорили раніше.

Per il premier si mantengono reddito di cittadinanza e Quota 100. Avanti con il new green deal: incentivi alle aziende [82].

Неправильний переклад:

Доходи від громадянства та квота 100 зберігаються за прем'єр-міністром. Продовжуйте нову зелену угоду: ініціативи для компаній.

Правильний переклад:

Доходи від громадянства та квота 100 зберігаються за прем'єр-міністром. Продовжуйте нову зелену угоду: стимулювання для компаній.

1. Тут представлений один з найпопулярніших хибних друзів перекладача приклад слово *incentivi*, перекладається як *стимулювання*, а не *ініціативи*. Відносимо ми такі слова до семантичних хибних друзів перекладача.

È utilizzato anche nella progettazione di nuovi medicinali e nelle industrie del trasporto aereo e automobilistico per effettuare simulazioni complesse e testare singoli componenti, interi aeromobili e autoveicoli [80].

Неправильний переклад:

Він також використовується в розробці нових лікарських засобів і в авіаційній і автомобільній транспортній промисловості для виконання складних моделювань і випробувань сигнальних компонентів, всього аеромобіля і транспортних засобів.

Правильний переклад:

Він також використовується в розробці нових лікарських засобів і в авіаційній і автомобільній транспортній промисловості для виконання складних моделювань і випробувань окремих компонентів, всього літака і транспортних засобів.

1. Перекладач має звернути увагу на слово *singoli*, оскільки воно перекладається як окремих, а не сигнальних, такого значення слово взагалі немає, єдину схожість можна знайти якщо слово буде вживатися у сфері музики, його можна перекласти як сингл. Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько-української пари не мають спільних значень про яку ми говорили раніше.

2. Слово *aeromobili*, перекладається як літак або літальний апарат, а не аеромобіль, оскільки в значенні аеромобіль – це транспортний засіб, що поєднує в собі машину та властивості літака.

Lo scorso anno Bologna si era già aggiudicata il data center del Centro europeo per le previsioni meteorologiche a medio termine [83].

Неправильний переклад

Минулого року Болонья вже виграла центр обробки дани Європейського центру для середньострокових прогнозів погоди.

Правильний переклад:

Минулого року Болонья вже виграла центр обробки даних Європейського центру для середньострокових прогнозів погоди.

1. Особливу увагу в цьому фрагменті треба приділити слову *data* оскільки в цьому контексті воно вжито з англійської мови та означає данні, а не дата.

Il dialogo davanti alla tv tra il papà e il figlio (di 18 mesi) è surreale [80].

Неправильний переклад:

Сюрреальний діалог перед телевізором між Папою та сином (18 місяців).

Правильний переклад:

Нереальний діалог перед телевізором між батьком і сином (18 місяців).

Даний заголовок до одного з розважальних відео є досить показовим для вживання хибних друзів перекладача.

1. Перекладач не повинен допустити помилки у перекладі стилістичних хибних друзів, оскільки укр. *nána* – іт. *padre* “(батько)”, *papa* “(глава католицької церкви)”. Тобто перекладач має звернути увагу на наголос.

2. Перекладач має помітити, що *surreale* в даному випадку має своє друге значення *нереальний*, а отже відноситься то групи хибних друзів перекладача.

La Repubblica

A essere presi di mira con insulti e ululati erano stati Hudson–Odoi, Rose e Sterling, che dopo aver siglato il quinto gol aveva portato le mani alle orecchie per rispondere al pubblico [91].

Неправильний переклад:

Були оскаржені інсультом і криками Хадсон-Одої, Роуз і Стерлінг, які після того, як забили п'ятий гол, принесли свої руки до вух, щоб відповісти публіці.

Правильний переклад:

Були оскаржені образами і криками Хадсон-Одої, Роуз і Стерлінг, які після того, як забили п'ятий гол, принесли свої руки до вух, щоб відповісти публіці.

1. Тут представлений один з найпопулярніших хибних друзів перекладача приклад - слово *insulti*, перекладається як *образа*, а не *інсульт*. Відносимо ми такі слова до семантичних хибних друзів перекладача.

La Stampa

Il primo discorso da presidente dell'Ucraina, Vladimir Zelensky lo ha rivolto ai Paesi del blocco post-sovietico: «A voi dico, guardate cosa è successo qui, tutto è possibile [92].

Неправильний переклад:

У першому дискурсі на посаді президента України Володимир Зеленський звернувся до країн пострадянського блоку: «Я вам кажу, подивіться, що тут сталося, все можливо».

Правильний переклад:

У першій промові на посаді президента України Володимир Зеленський звернувся до країн пострадянського блоку: «Я вам кажу, подивіться, що тут сталося, все можливо».

1. В даному уривку при перекладі перекладач має звернути увагу на слово *discorso* тут воно вживається у значенні *промова*, а не *дискурс*, оскільки такого значення слово взагалі не має. Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько-української пари не мають спільних значень про яку ми говорили раніше.

Un bambino di 12 anni crea papillon per cani e gatti per aiutarli a essere adottati [93].

Неправильний переклад:

12-річний хлопчик створює папіломи для собак і кішок, щоб допомогти тваринам швидше знайти нову сім'ю.

Правильний переклад:

12-річний хлопчик створює краватки для собак і кішок, щоб допомогти тваринам швидше знайти нову сім'ю.

1. В даному уривку при перекладі перекладач має звернути увагу на слово *papillon* тут воно вживається у значенні *краватка*, а не *папілома*, оскільки такого значення слово взагалі не має. Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько-української пари, що не мають спільних значень про яку ми говорили раніше.

Il Giorno

È per questo che, d'ora in poi, la Corte dei Conti terrà monitorati i conti pubblici segratesi con verifiche semestrali [89].

Неправильний переклад:

Саме тому, відтепер, Аудиторський корт буде контролювати публічні рахунки, що проводяться за допомогою шестимісячного аудиту.

Переклад

Саме тому, відтепер, Аудиторський суд буде контролювати державні рахунки, що проводяться за допомогою шестимісячного аудиту.

1. В даному реченні перекладач має звернути увагу на слово *corte*, перекладається як *суд*, а не *корт*. Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько–української пари, що не мають спільних значень, про яку ми говорили раніше.

2. Слово *pubblico* перекладається зазвичай як *держаний*, а не *публічний*. Відносимо такий тип хибних перекладачів до семантичної групи.

I tabloid britannici hanno appreso che Archie Harrison Mountbatten–Windsor, figlio Meghan Markle e del principe Harry, sarà battezzato nel mese di luglio [99].

Неправильний переклад:

Британські таблоїди дізналися, що Арчі Харрісон Маунтбаттен-Віндзор, син Меган Маркл і принца Гаррі, похрестять в липні.

Правильний переклад:

Британські таблоїди дізналися, що Арчі Харрісон Маунтбаттен-Віндзор, син Меган Маркл і принца Гаррі, похрестять в липні.

1. Тут перекладач має бути максимально уважним, адже в італійській мові є слова *principio* та *principe*, які на перший погляд дуже схожі за вимовою але мають зовсім різні назви, отже *principio* – “принцип”, а *principe* – “принц”. В даному випадку *principe* буде перекладатися як *принц* та ні в якому разі не *принцип*.

La Gazzetta dello Sport

Nel caso decidano il prossimo anno di costruire un nuovo stadio, ci vorrà comunque del temp [90].

Неправильний переклад:

Якщо вони вирішать побудувати новий стадіон у наступному році, на це все одно потрібен час.

В даному уривку при перекладі перекладач має звернути увагу на слово *stadio* тут воно вживається у значенні *стадіон*, а не *стадія*, оскільки такого значення слово взагалі не має.

Відноситься це слово до багатозначних хибних друзів перекладача до групи члени італійсько-української пари, що не мають спільних значень, про яку ми говорили раніше.

Il Manifesto

Il duro muro della realtà.

В маленькому реченні перекладач може зіткнутися відразу з двома словами *duro* та *muro*, де перше має бути прикметником та перекладатися як *тяжкий*, *важкий*, а друге як іменник *стіна*. Такий вид ми відносимо до граматичного виду хибних друзів перекладачів.

L'economia

Quanto è stato fatto finora non è sufficiente [94].

Неправильний переклад:

Те, що зроблено до цього часу це суфікси.

Правильний переклад:

Те, що зроблено до цього часу недостатньо.

В даному прикладі слово *sufficiente* має перекладатися як *недостатньо*.

Відносимо такий приклад до граматичної групи хибних друзів перекладача.

Dobbiamo pervenire a una disciplina organica, anche per superare uno stato di cose che fa percepire il fisco come nemico da cui difendersi [87].

Неправильний переклад:

Ми повинні досягти органічної дисципліни, щоб також подолати такий стан справ, який змушує податкове відомство сприймати себе як ворога, від якого потрібно захищатися.

Правильний переклад:

Ми повинні досягти організації, щоб також подолати такий стан справ, який змушує податкове відомство сприймати себе як ворога, від якого потрібно захищатися.

Даний приклад відносимо до семантичної групи оскільки в оригіналі *organica* прикметник, а в перекладі *організація* має бути іменник, а також виконати граматичну трансформацію скорочення.

Occorre sistemare tutta la disciplina, e quando dico questo non parlo solo di aliquote [87].

Неправильний переклад:

Тут дисципліну потрібно виправити, і коли я це кажу, я не просто кажу про ставки.

Правильний переклад:

Всю дисципліну потрібно виправити, і коли я це кажу, я не просто кажу про ставки.

Тут перекладач має звернути увагу на *tutta* оскільки воно перекладається зовсім не *тут*, а *все, всю*, такий приклад ми відносимо до граматичної та семантичної групи хибних друзів перекладача.

Faremo un passaggio significativo su questo fronte, avremo due o tre anni per lavorare al disegno di ridefinizione del fisco [83].

Неправильний переклад:

Ми зробимо суттєвий пасаж на цьому фронті, у нас буде два-три роки для роботи над дизайном перегляду податків.

Правильний переклад:

Ми зробимо суттєвий перехід на цьому фронті, у нас буде два-три роки для роботи над проектом перегляду податків.

Тут перекладач має звернути увагу на *passaggio* оскільки перекладається зовсім не *пасаж*, а *перехід*, слід звернути увагу, що це не перше значення цього слова, такий приклад ми відносимо до семантичної групи хибних друзів перекладача. Також слово *disegno* у даному випадку перекладається зовсім не *дизайн*, а *проект*, або *законопроект* (відповідно до контексту).

Delle volte è mancata la chiarezza sugli investimenti industriali [85].

Неправильний переклад:

Вольтам не вистачає ясності щодо промислових інвестицій.

Правильний переклад:

Іноді не вистачає ясності щодо промислових інвестицій.

Даний приклад відносимо до змішаної групи оскільки в оригіналі *volte* має перекладатися як *іноді*, то в неправильному перекладі це *вольт* (одиниця виміру електроенергії), тому різняться за граматичними та стилістичними ознаками.

Milano, rapina in banca: dipendenti e un cliente tenuti in ostaggio [89].

Неправильний переклад:

Мілан, пограбування в банці: працівників та клієнта утримували в заручниках.

Правильний переклад:

Мілан, пограбування банку: працівників та клієнта утримували в заручниках.

Даний приклад ми можемо без сумнівів віднести до лексичного засобу перекладу як запозичення, оскільки *banca* має перекладатися не як *банка*, а як *банк*.

Також представимо декілька прикладів з української мови на італійську.
Формула Штайнмайера і пландій Кабміну [51].

Неправильний переклад:

Formula di Steinmeier e pland'azione del governo.

Правильний переклад:

Formula di Steinmeier e pianod'azione del governo.

В даному випадку плутатина може виникнути як з українською так і з англійською мовою, оскільки план, але насправді ми не можемо вважати дане слово як запозичене, оскільки в італійській мові маємо відповідний переклад, отже план - *piano*, так перекладачу не слід плутати це слово знову з англійською і думати що це *pianino*, італійською *pianino* - буде *pianoforte*.

Оскільки в італійській мові немає такого поняття, то ми використовуємо лексичний засіб, як пояснювальний переклад тобто вираз «*Il cibo in scatola*» дослівно *їжа в жестяній банці*. Італійське *conserva* слово не можемо використовувати оскільки воно має інший переклад, а саме від дієслова *conservare*, *conserva* – консервувати, зберігати.

За парламентську виборчу кампанію партії та кандидати витратили на політичну рекламу у Facebook понад 1 мільйон 800 тисяч доларів США.

Неправильний переклад:

Durante la campagna elettorale parlamentare, il partito e i candidati hanno speso più di \$ 1.800.000 in reclamo politico su Facebook.

Правильний переклад:

Durante la campagna elettorale parlamentare, il partito e i candidati hanno speso più di \$ 1.800.000 in public ità politica su Facebook.

Ще один показовий для перекладача приклад, що показує як неухважність автора повністю змінює сенс речення. Оскільки пропонуємо

подивитися на два переклади вже на українську з італійської. В першому варіанті *reclamo* це скарга, отож і виходить що «за парламентську виборчу кампанію партії та кандидати витратили на політичну скаргу у Facebook», а ось в другому варіанті переклад слова реклама - *pubblicità*.

Більшість зразків політичної реклами є банальним мейнстрімом: нудно, впевнено, чітко. Так було до президентських виборів 2019 [36].

Неправильний переклад:

La maggior parte degli esempi di reclamo politico sono banali: noiosi, sicuri, chiari. Era prima delle elezioni presidenziali del 2019.

Правильний переклад:

La maggior parte degli esempi di pubblicità politica sono banali: noiosi, sicuri, chiari. Era prima delle elezioni presidenziali del 2019.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАДИСКУРСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

2.1. Особливості відображення пандемії у лексиці української мови

Незважаючи на те, що офіційно про пандемію оголосили в березні 2020 року, мовознавці на матеріалі різних мов досліджують лексику, пов'язану з пандемією коронавірусу.

Т. Телецька на матеріалі франкомовної преси, користуючись описовим методом, контекстуальним та елементами словотвірного аналізу, здійснила лінгвістичне дослідження лексичних інновацій, які активно використовуються у повсякденному мовленні у період коронавірусної пандемії [8].

О. Бондаренко свою наукову розвідку присвятила аналізу морфологічних неологізмів англійської мови, які виникли для позначення явищ економічного та соціального життя в період пандемії Covid-2019 [6].

Бабелюк О. А. і Дідух Л. І., вивчаючи словотвірні моделі неологізмів на позначення COVID-19 у текстах англійськомовного епідеміологічного дискурсу, зауважують «пандемія COVID-19 не тільки докорінно змінила стиль життя людства, але й спричинила появу понад 1000 нових слів та висловів для позначення явищ COVID-19» [4, с. 6].

І. Хлистун, проаналізувавши тексти інтернет-версій українських газет «День» та «Україна молода», відзначила, що найбільше неологізмів утворено від слів «коронавірус» і «карантин» [25].

Л. Хода дослідила на матеріалі українських та словацьких текстів рекламну лексику, поширення якої пов'язане з Covid-19, а також розглянула лексичні новотвори в мовленні споживачів, та визначила причини активізації цих слів [25].

Мовознавці Інституту німецької мови Лейбніца (IDS) в Мангеймі уклали словник неологізмів, де зафіксовані слова на тему коронавірусу, їх значення і мовна поведінка. Фахівці вже зібрали близько 1000 слів цієї тематичної групи [98].

Матеріалом дослідження стали електронні ресурси – інтернет-видання, сайти, соціальні мережі, блоги, месенджери. Мова гостро та яскраво реагує на різні суспільні виклики.

Пандемія Covid-19 зачіпає усі сфери життя практично в усіх країнах світу, і в мові це теж відбивається, і передусім на лексичному рівні. За короткий час медична термінологія, пов'язана з Covid-19, стала зрозумілою й активно вживаною, тобто з професійної сфери вона вийшла до широкого загалу: *антиген, антитіла, антисептик/санітайзер, вірусна пневмонія, дотримання санітарних норм, зараження, захисна маска, ізоляція, інкубаційний період, експрес-тест, епідемія, карантин (адаптивний/жорсткий карантин, карантин вихідного дня), контактні (особи), коронавірус, коронавірусний, коронавірусна інфекція/хвороба, коронавірусне захворювання, летальність, надзвичайний санітарний стан/ситуація, обсервація, пандемія, ПЛР-тест, респіраторні захворювання, сатурація, тест на антитіла, тест негативний/позитивний, ШВЛ/штучна вентиляція легень, штам вірусу* тощо. Цю лексику популяризують. Часто вживаними стали й терміни економічної сфери *тимчасове безробіття, економічний спад, криза, рецесія* та ін.

З пасивного фонду перейшла до загальноживаного й частина освітянської термінології: *дистанційне навчання, дистанційне викладання, електронний курс/ресурс/журнал, змішане (комбіноване) навчання, онлайн-ресурс* тощо.

Проте загальноживана лексика української мови поповнилася не тільки термінами окремих сфер, але й новими словами і словосполученнями, що відображають ситуацію з пандемією та ставлення до неї: *дистанційка від дистанційне навчання; сувора ізоляція, жорсткий/розумний/адаптивний карантин, соціальна дистанція, соціальне дистанціювання, домосида, дистанційна робота, віртуальний тур/віртуальна екскурсія, імунний паспорт* та ін.

Частину нових слів фіксує онлайн-словник неологізмів та сленгу сучасної української мови «Мислово», де також подано короткі пояснення до них і наведено приклади їх уживання [58].

Окремі новотвори стрімко нівелювали свою новизну, незвичність і стали активно вживаними. Отже, від березня 2020 року виразно спостерігаємо два напрями в розвитку лексичного складу української мови:

1) розширення сфер уживання медичної, економічної, освітянської, психологічної термінологій – терміни трансформуються, набувають розмовних форм;

2) творення нових слів і розширення лексико-граматичної сполучуваності слів.

Під час пандемії коронавірусу слова *корона*, *коронований* набули інших значень: *корона* вживають у значенні «*коронавірус; Covid-19*», *коронований* – «*хворий на коронавірус*».

Лексико-семантичні неологізми іронічно передали стан суспільства. Як стверджують психологи, гумор, іронія сміх допомагають подолати страх і нейтралізувати занепокоєння та внутрішню тривогу.

Найуживанішими в медійному просторі прогнозовано виявилися слова «*коронавірус*» і «*Covid-19*»/«*ковід*» (зауважимо, що слово *covid-19* – акронім від *coronavirus disease 2019*; його написання українською мовою не відповідає §61 «Українського правопису» [22]).

Саме вони стали мотиваційною основою для новотворів. Виявило словотвірну активність і слово «*карантин*».

Наведемо орієнтовні словотвірні гнізда цих неологізмів (за термінологією О.Деркачової, covid-неологізми [6]): *КОРОНАВІРУС*: *корона*, *коронапаніка*, *коронадебютант*, *коронакарантин*, *коронакриза* (криза, спричинена пандемією); *коронамайдан* (форма протесту проти занадто жорстких карантинних заходів, суть якої полягає у розташуванні протестувальників квадратно-гніздовим порядком з дотриманням санітарних

норм (відстань між учасниками 1,5–2 м, усі учасники в захисних медичних масках); *короналі* (діти, зачаті та/або народжені під час пандемії; утворено за взірцем слів *міленіали*, *центеніали*); синонім до цього неологізму інший неологізм, утворений додаванням українського суфікса -ен- *ковіденя/ковіденята*; *коронафобія* (страх захворіти на covid-19); *коронагедон* (жах, що його принесла пандемія; тематичний армагедон); *коронажир/коронаспек* (вагу, що її набрала людина під час жорсткого карантину); *коронований* (субстантивований іменник; той, хто захворів/перехворів на коронавірус; у фейсбуці, інстаграмі це слово також вживають і як прикметник, поєднуючи зі словом «рік»: *коронований рік*); *коронавірусний*: *антикоронавірусний коронавірусна криза, коронавірусний словник, коронавірусні обмеження*.

COVID–19:

ковід, ковідний (ковідний хворий, ковідна пандемія), ковідка

1) хвороба;

2) колядка під час пандемії коронавірусу).

ковідник/ковідниця

1) лікарні, де перебувають хворі на коронавірус;

2) пацієнти цих лікарень).

Ковіднутися (захворіти на covid-19), *ковідувати* (хворіти на covid-19), *ковідономіка* (характеристика економіки під час пандемії), *ковідіанти* (посадові особи, які влаштовують шоу задля медійного розголосу), *ковігісти/ковід-дисиденти* (прихильники теорії змови, які переконані, що коронавірусу не існує, або захворювання не таке небезпечне, як запевняють лікарі й епідеміологи; другим словом зазвичай називають науковців з науковими ступенями або політиків); *ковідопозитив, ковіднегатив, ковідокраїна, ковідозалежність*; *ковідло* (чудовисько), *covid-хворий, covid-неологізми, covid-показники, covid-вакцина, ковіняшки* (меми, графічні пародії, гіфки та інший візуал у соціальних мережах, що викликають замилювання), *ковідео* (відео, записане під час самоізоляції), *ковідіот* (1) той, хто применшує небезпеку

коронавірусу, не дотримується маскового режиму й соціальної дистанції; 2) той, хто навпаки надмірно панікує; слово з'явилося в англійській мові, його в березні 2020 року зафіксував онлайн-словник англійськомовного сленгу Urban Dictionary [102], однак в англійській мові це слово має шість значень, тоді як в українській – лише два), карантин (карантин під час корони(коронавірусу)).КАРАНТИН: карантинний (карантинне зонування, карантинна зона, карантинне обмеження, карантинні канікули, карантинні челенджі), карантинка(повідомлення, яке надіслане під час карантину), карантинити, закарантинити, закарантинитися, перекарантинити, карантиногриль, карантьє(під час карантину орендодавець домашніх тварин для прогулянок). Окрім активно вживаних епідемія коронавірусу, пандемія коронавірусу, науковці, журналісти 2020 року говорять і про твіндемію (збіг у часі двох епідемій, наприклад коронавірусу і сезонного грипу), інфодемію (поява величезної кількості фейкової інформації про пандемію і коронавірус, що викликає в людей тривогу, паніку), синдемію (сукупність епідемій).

Більшість тематичних неологізмів виникли й активно функціонують у медійному просторі, їх кваліфікують як розмовні форми. Зазначимо, що переважно ковід-неологізми створено за продуктивними словотвірними типами сучасної української літературної мови, наприклад: ковід – ковідник, ковід – ковідниця, ковід – ковіденя, карантин – карантинити; ковід + позитив – ковідопозитив, ковід+слово – ковід-слово, ПЛР – ПЛР-ний.

Використовують також і немофрологічний спосіб творення слів: коронований (дієприкметник) – коронований (іменник), корона (металевий з коштовними прикрасами вінець, що його носять на голові монархи як символ влади) – корона (вірусне захворювання). У слова *ковідка*, синоніма до ковід, створеного за моделлю вже наявних слів – назв хвороб лихоманка, вітрянка, водянка, гарячка, з'явилося нове значення - “лікарка, що працює з ковідними пацієнтами”.

Деякі неологізми (наприклад, *covidiot* (covid + idiot); *covideo* (covid + video) [4, с. 82-83]; *коронаспек* з нім. *der Coronaspeck*) запозичено з інших мов, вони поступово набувають статусу інтернаціоналізмів.

Стресова ситуація, що в ній протягом 2020 року перебуває людство, змінюваність умов, яких потрібно дотримуватися, аби сповільнити темпи поширення коронавірусу, відбиваються на лексиці. Навесні, коли в Україні було оголошено суворий карантин і в громадський транспорт спочатку можна було потрапити за наявності відповідного документа, поширеними стали слова *спецперепустка*, *спецрейс*, але щойно цю умову скасували, слова одразу перейшли в пасивний склад мови.

Натомість з'явилися нові поняття *імунний паспорт*, *інтелектуальний локдаун*.

Мовотворчіть у віртуальному просторі спрямована й на врізноманітнення виражальних засобів. Наприклад: *covid-хворий* – *ковідний хворий*, *covid-19* – *коронавірус* – *ковід* – *уханська недуга*, *самоізоляція* – *залишайся вдома* – *кавоізоляція* використовують як синоніми.

Конотативний макрокомпонент яскраво виражений, зокрема, у таких новотворах: *клоундаун/лохдаун*, *карантець* (скрутний час на карантині, утворено від слів «карантин» і «капець»), *розхламінго* (прибирання під час суворого карантину), *гречкохайп/макароновірус* (ажіотаж навколо закупівлі продуктів харчування), *ковідіот*, *ковідіант*.

Наявність таких активно використовуваних новотворів з емоційно-експресивною оцінкою підкреслює тенденцію до передавання в медійних текстах афективних станів мовців та їхньої розкутості.

Поповнюється коронавірусна лексика і через вивчення досвіду називання під час пандемії в інших мовах, коли автор допису (не мовознавець) перекладає наявні номінації засобами української мови.

Наприклад: *hoestschaamte* – *кашлесором* (тривожне відчуття через можливість викликати паніку серед людей від кашлю чи схожого звуку;

coronahufter – *коронапридурок* (покупець у крамниці, який порушує норми соціальної дистанції); druppelcontact – *краплеконтакт* (обмін краплями від кашлю або чхання як джерелами інфекції); onthamsteren – *роззапасання* (вживання їжі тривалого зберігання); straatschaamte/*вуличносором* (тривожне відчуття через вихід на вулицю без нагальної потреби); toogviroloog/*базіковірусолог* (дилетант, який поширює неправдиву або неперевірену інформацію про коронавірус та його лікування) [45].

Одиниці розглядуваної тематичної групи будуть змінюватися доти, доки тема коронавірусу буде топовою новиною у світі.

Новотвори також уживають у назвах інформаційних кампаній або розділів сайтів чи блогів: «*Коли при владі ковідіанти*» (назва розділу на сайті «blog.i.ua»); «*Коронавірус_інфо*» (назва масштабної інформаційної кампанія в Україні, що її запровадить Міністерство охорони здоров'я України в телеграмі [68] і вайбері [69], для надання оперативної та поточної інформації щодо ситуації з вірусом covid-19 в Україні).

Їх використовують у заголовках: *Коронакриза з'їсть доходи майбутніх поколінь* [17], *Ковідіанти* [24], *Державний коронапереворот: мертва блокада громадянських свобод українців* [60]; *У Волинській обласній клінічній лікарні відкрили ще одне відділення кувідному госпіталі* [18]; *На Вінниччині за місяць планують додатково розгорнути півтори тисячі кувідних ліжок* [19]; *У Вінниці дооснащують лікарні, які приймають кувідних хворих* [20]; *Вінниччина отримала 13 млн грн на забезпечення киснем кувідних пацієнтів* [21]; *Не сковідьмося: десять українських слів, які влучно описують карантин* [41]; *Степанов розповів, куди звертатися COVID-хворим без сімейного лікаря* [20].

Аналізуючи мову медіапростору, фіксуємо факт утворення чергового неологізму під час описування іншого неологізму: термін [кувідіант] доволі свіжий, до кувідіантів дехто зараховував і Дональда Трампа, і президента Бразилії Болсонаро, і президента Білорусі Лукашенка, але оскільки сама по собі

комедія – це високе драматичне мистецтво, кожен поціновувач сам складе для себе список акторів, гідних нашого сьогоднішнього неологізму – *Ковід*.

Карантин – це слово італійського походження увійшло в українську мову декілька століть тому і вживається значно частіше, ніж корона-дебютант *локдаун*, який увірвався в наше життя з англійської мови.

Хоча, слід зазначити, що «*інтелектуальний локдаун*» поживив сумовитий український медіадискурс трошки більше, ніж його попередники «*адаптивний карантин*» та «*карантин вихідного дня*» [9].

Такі неологізми влучні, але вони здебільшого слова однієї публікації. І таких слів на просторах інтернету доволі багато: *віруспруденція* (шалене зростання «приватного» попиту на захист своїх особистих та «трудових» прав під час надзвичайного стану та режиму карантину) [55]; Дивна річ: аналізую, як майже «з коліс» за останні тижні хаотично формується нова сфера«*коронораво*» [55]; назва станції київського метрополітену «Деміївська» за допомогою фотошопу перетворилася на «*Пандеміївську*».

Активна мовотворчість у період пандемії вчергове загострила й питання культури мови. Сьогодні засоби масової інформації (телебачення, газети, інтернет-видання, блоги, соціальні мережі, телеграм-канали тощо) не тільки канал передавання інформації, а й активний суб'єкт у реалізації української літературної мови й авторитет для аудиторії, а між іншим і для сучасного мовця у лінгвістичних питаннях. Медійний простір підтримав на початку пандемії алогічне вживання новотвору антирекорд, адже «Словник української мови» фіксує в слова рекорд два значення «. 1. Найвище досягнення, здобуте в чому-небудь. 2. перен., розм. Найвищий ступінь вияву чого-небудь», а префікс анти-використовують для творення слів із значенням «протилежний, ворожий чому-небудь » [57].

Наприкінці року популярність цього слова знизилася до нуля. Набула поширення під сильним медійним тиском прийменниково-іменникова калькована з російської мови форма «на виніс» на позначення поняття «готова

їжа і/або напої, що їх відповідно упаковано і можна винести поза межі закладу харчування, щоб спожити», тоді як в українській мові є вже форма «з собою»: кава з собою. Зрештою, й щодо слова коронавірус лунають поодинокі (поки що) сумніви щодо правильності його написання. Ці та інші порушення орфографічної норм є наслідком ідеї вільного поводження з правописом, ігнорування правописного кодексу.

Одним із найпомітніших процесів розвитку лексичного складу мови сьогодення – процес появи і нагромадження нових слів під впливом пандемії коронавірусу.

Медійний дискурс активно реагує на сучасні суспільні виклики, тому лінгвокреативність у медійному просторі спрямована на позначення нових реалій, нових відчуттів і психоемоційних станів, а також є відповіддю на стресовість ситуації та захистом від неї. Лінгвокреативність виявляє особливості мовомислення особи. Зважаючи на ступінь впливу медіатекстів на зміни в лексичному складі мови, варто критично сприймати й осмислювати новотвори, що їх нам пропонує медійний дискурс. Швидка зміна умов і правил відбивається в словах: незабаром ми можемо стати свідками повного «життєвого циклу» слова: неологізм/оказіоналізм → загальноновживане слово → застаріле слово. Спостереження за поведінкою новотворів, пов'язаних з пандемією коронавірусу, дасть підстави зробити висновки, які з них пройдуть стадії соціалізації і лексикалізації, а які виявляться випадковим, периферійним явищем. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в удокладненому вивченні використаних словотвірних типів під час творення ковід-неологізмів та розв'язання орфографічних проблем їх написання.

2.2. Особливості відображення пандемії у лексиці італійської мови

*“Tutto può cambiare, ma non la lingua
che ci portiamo dentro,
anzi che ci contiene dentro di sé
come un mondo più esclusivo e
definitivo del ventre materno”
(Italo Calvino, Eremita a Parigi, 1994)*

Епідемії з давніх часів вважаються одним з найжахливіших випробувань, що випадають на долю людства. В Апокаліпсисі (6 глава «Одкровення Іоанна Богослова» [48]) названі чотири лиха, алегорично позначені у вигляді вершників на конях, які зазвичай тлумачаться як чума, війна, голод і смерть. Успіхи сучасної медицини практично звели нанівець багато інфекційних хвороб, таких як чума та ін., від яких вимирали цілі народи. Але все одно час від часу людство стикається з новими проблемами, наприклад, у вигляді біологічних небезпек, однією з яких став COVID-19 або коронавірус, що раптово з'явився у Китаї в кінці 2019 р.

В епоху високої мобільності населення ймовірність такого лиха стала найважливішою темою обговорень на повсякденному і офіційному рівнях. Ця тема стала політично значущою. Висвітлення цієї епідемії в засобах масової інформації дозволяє виявити цінності, з одного боку, що визначають картину світу наших сучасників, з іншого - показують зіткнення різних точок зору [29].

Аксіологічні характеристики медійного дискурсу неодноразово привертали до себе увагу багатьох, у тому числі, зарубіжних дослідників [7; 25; 31].

Вказані властивості впливають з триєдиної функції масової інформації - впливу, інформування та розважання - і зводяться до формування громадської думки з актуальних питань сучасності, фокусування уваги на важливих

аспектах інформації, що пропонується, і емоційної зарядженості діалогу журналіста з адресатом [31].

В. Карасик інформацію про COVID-19 в інтернеті умовно розділяє на наступні групи відомостей: 1) визначення захворювання, його історія та характеристики; 2) діяльність влади по боротьбі з епідемією; 3) прогнози фахівців щодо розвитку захворювання; 4) відгуки та коментарі користувачів інтернету про цей вірус [31].

Епідемія COVID-19 також здійснила істотний вплив на італійську мову та італійський медіадискурс. Нещодавно до нової редакції італійського словника “Devoto Oli” було включено одразу 600 нових термінів, багато з яких пов’язано з пандемією. Четверту редакцію популярного видання, задуманого Джакомо Девото і Джан Карло Олі ще у 1967 році, після нещодавнього повного оновлення, виконаного філологами Лука Серіанні та Мауріціо Тріфоне з урахуванням ковідної лексики і сучасних тенденцій, було офіційно представлено 12 жовтня 2020 року [86].

Крім англіцизму “*lockdown*”, який міцно увійшов за останній період часу до складу багатьох мов світу, у тому числі, до італійської, видання “Devoto Oli” 2021 року було оновлено 600 неологізмами та новими значеннями, із введенням багатьох термінів, пов’язаних з пандемією та надзвичайною ситуацією в галузі охорони здоров’я. Наприклад, *Covid-19*, *lockdown*, *distanziamento sociale* [соціальна дистанція], *droplet* [крапля, краплі], *autoquarantena* [самоізоляція], *quarantenate* [«карантинити»], *tamponare* [дієсл. брати/надавати мазок на коронавірус], *biocontenimento* [біоконтейнери]. Також, звичайно, до словника було включено лексему *infodemia* [інфодемія] та *contact tracing* [відстеження контактів].

«“Lockdown” - це щось кардинально нове, що не може бути порівнянне з тим, що траплялося раніше, бо людство вперше стикається з подібним явищем», - говорить Б'янка Гізмонді, лексикографічний менеджер лексикологічних словників “Le Monnier - Mondadori Education” [86].

«Тому ми вирішили дати лише сам термін “*lockdown*”, тоді як для інших слів, таких як “*droplet*” [краплі], ми також даємо італійський переклад. “*Droplet*” [краплі] відразу було перекладено як *goccioline* [краплі]. “*Lockdown*” можна було перекласти як ув'язнення або повне закриття, але це могло б ввести в оману, оскільки це слово одразу виражає ряд концепцій, які потребували б перифрази».

«Ця надзвичайна ситуація із загрозою життю і здоров'ю, що виникла в Італії, тільки підкреслила, наскільки важливою для нас є мова та спілкування. Це зробило нас спільнотою. Ми бачили і чули стільки експертів на телебаченні, по радіо, котрі закликали висловлюватись якомога чіткіше. Я поясню, що мається на увазі, це був цікавий рік з точки зору відозмінення мови, її трансформації. В той же час, всім нам відомо, що мова є відображенням суспільних процесів, інструментом громадянського суспільства», - пояснює Гізмонді [86].

«Щороку ми доповнюємо наші видання словників новими словами та значеннями, але цей рік був винятковим з цієї точки зору. Кількість нових слів або нових значень була особливою, це було тісно пов'язане з тим, що сталося. Наприклад, стосовно нових дієслів “*Tamponare*” [брати/надавати мазок на коронавірус], “*Quarantenate*” [«карантинити»], вони є демонстрацією того, що наша мова має свою жвавість, це є прикладом дуже сильного семантичного стрибка, і це типово для італійської мови, як у випадку з “*tamponare*”.

Для того щоб підготувати нову редакцію “*Devoto Oli*” «ми багато перекладали, багато пояснювали, а також включили багато іноземних слів, у тих випадках, коли це було необхідно, ми приймали англіцизми. До видання також увійшла значна частка техніцизмів», - говорить Гізмонді.

Завжди доступний у друкованій версії, словник містить 75 000 записів, 250 000 визначень, 45 000 фраз, ідеально інтегрованих із цифровою версією на веб-сайті та додатках для планшетів і смартфонів з операційними системами IOS та Android, із 35 000 заголовками та ще 50 000 визначень.

Нова редакція “Devoto-Oli” 2021 року також пропонує оновлення політичної лексики такими термінами, як “*climaticida*” [кліматцид], “*denatalista*” [денаталіст], “*parlamentizzare*” [«парламентися»].

В Інтернеті також можна зустріти ініціативи Треккані, пов’язані з новими словами пандемії [95]. Сюди входить перелік з десяти слів, складених у співпраці з Istituto Superiore di Sanità, з такими термінами, як “*batterio*” [бактерія], “*paziente zero*” [нульовий пацієнт], “*infodemia*” [інфодемія] та іншими, з перспективою онлайн-оновлення.

«Незабаром два списки будуть опубліковані в оновленому виданні електронних книг. На порталі також є низка статей від Данієли Петріні та Федеріко Фалоппи у журналі “Lingua italiana”, присвячених пандемії, ініціатива, яка поєднує антропологію, фундаментальні науки та журналістику», - пояснює Луїджі Романі, завідувач кафедри італійської мови Треккані [86].

Таким чином, сучасний італійський медіадискурс містить багато слів, нових чи незвичних, пов’язаних з пандемією і таких, що є продуктом повсякденного життя і останніх тенденцій у світі. За часів коронавірусу італійський словниковий запас значно змінився та розширився. Навіть сьогодні вже стає зрозуміло: в історії 2020 рік матиме свою главу, а масштаб змін, що відбуваються можна зіставити зі змінами 1789-го, 1918-го чи 1945-го років для Італії, навіть за їх трагічного характеру.

Повсякденне життя людей зазнало змін на всій планеті, воно змінилося, змінилася сама реальність і, люди, відповідно відчують потребу говорити про цю незвичну нормальність і те, що відбувається. Але для опису нових ситуацій потрібні нові або оновлені слова, і деякі з них є неологізмами, такими, що мало використовувались, відновленими, або запозиченими.

Спосіб мовлення сьогодні адаптувався і продовжує адаптуватися до контексту; як це завжди траплялося, наприклад, у далеких 1700-х роках, коли раптом виникла необхідність посилатися на такі нові предмети та поняття, як парові машини й механізми. Іншими словами, мова завжди змінюється у разі,

якщо змінюється життя, італійська мова, в першу чергу, завдяки власній гнучкості.

Зміни у лексичі італійської мови можна розглядати у двох аспектах. Перший аспект це прямий безпосередній вплив пандемії, він пов'язаний насамперед із фактором медицини, застосуванням англіцизмів таких як “*lockdown*” та ін. Або, знову ж такі слова, як пік, *picco* [пик], *curva epidemica* [крива епідемії] *contagi* [зараження], *pandemia* [пандемія], *autocertificazione*, [самосертифікація], *mascherine* [маски], *ventilatori polmonari* [апарати вентиляції легенів], *zona rossa* [червона зона], *immunità di gregge* [колективний імунітет].

Інший аспект пов'язаний з посереднім впливом на італійську мову, що відбувається внаслідок зміни способу життя у зв'язку з пандемією. Наприклад, це може бути дистанційне навчання, що міцно увійшло у життя італійців під час коронавірусу і нова, пов'язана з ним лексика: аббревіатура DaD (*Didattica a Distanza*) [дистанційне навчання], *e-learning* [електронне навчання], що розуміється як навчання на курсах, доступних через Інтернет.

Термін *Zoombombing*, з іншого боку, відноситься до навмисних заважаючих дій, під час конференцій уZoom, нині відомій веб-платформі для відеоконференцій. Такі слова, як *DaD*, *e-learning* та *Zoombombing*, які зараз є часто вживаними, є свідками нової реальності, віртуальної, що об'єднує, та взаємопов'язує, як одне ціле багатьох людей. У сучасному пандемічному світі ми віддалені одне від одного і вчимося здалеку, а італійська мова забарвлена неочікуваними нюансами як у галузі навчання, так і в інших аспектах.

Безумовно, наявність коронавірусу позначилась на житті пересічних італійців. Давайте поміркуємо над тим, як сама ідея *distanzia* [дистанції], в якості *distanziamento sociale* [соціальної дистанції] неочікувано набула незвичного позитивного відтінку. Не кажучи вже про *tamponare* [дієсл. брати/надавати мазок на коронавірус], який спочатку означав закриття течі або рани, а сьогодні, натомість, забір мазка з носоглотки. Або англіцизми *lockdown*,

termoscanner та *droplet*; хто міг подумати, що їх будуть використовувати так часто.

Таким чином, слова, які раніше вживали нечасто, або можливо, ніколи не вимовляли, тепер стали необхідними в процесі співіснування з новим вірусом. Слова, які підтверджують різноманітність такої мови, як італійська, і які, як сподіваються самі італійці, можливо згодом припинять вживати настільки часто [97]. І серед них не лише англіцизми, такі як *covid-19*, *lockdown*, *compound*, але й родові слова та неологізми, прості та складні лексеми італійської мови стали предметом описового, історико-етимологічного, нормативного та лінгвістичного аналізів у дослідженні Сальваторе Клаудіо Згрої «От Коронавируса к COVID-19. Лексический анализ» [100]. Монографія, що складається з 18 глав, має бібліографічний список та дуже корисні покажчики «власних імен», тематичний та техніцизмів. У книзі досліджується лексика, пов'язана з поточною пандемією, починаючи зі слів вживаних зазвичай у заголовках, таких як (*coronavirus*, *covid-19*, *virale*), об'єктом дослідження перших трьох глав, та іншими складовими лексичного сімейства, що включають вільні біномінальні сполучення *emergenza Coronavirus* [небезпека коронавірусу], екзоцентричні сполучення *anticoronavirus* [антикоронавірус], ендоцентричні *il dopo coronavirus* [посткоронавірус], реляційні суфікси *coronavirale* [коронавірусний, коронавірусна] та ін. (табл. 2.1)

Обговорюючи питання лінгвістичного втручання та потрапляння до італійської мови інтерналізмів під час пандемії, можна зробити висновок, що наслідком коронавірусу, як ми вже казали вище, стало масове потрапляння в італійську мову «цілісних» англіцизмів, тобто фонеморфологічно не адаптованих (*lockdown*, *compound*, *clic day*, *smart working*) тощо.

Таблиця 2.1. Нова італійська лексика часів коронавірусної інфекції

APP	<p>La <i>App</i> he si vorrebbe utilizzare al tempo del coronavirus, Immuni, è uno strumento (applicazione software) per dispositivi di tipo mobile, quali smartphone o tablet, attraverso il quale si intende “tracciare” i contatti per la gestione della pandemia di Covid-19.</p>	<p>Аплікації, або мобільні додатки. Наприклад, додаток Immuni.</p> <p>Всі іноземні громадяни, які прибувають до Італії, можуть використовувати додаток Immuni, створене Міністерством охорони здоров'я і Міністром технологічних інновацій з метою обмеження поширення Covid-19.</p> <p>Додаток відстежує контакти між людьми і попереджає користувачів, потенційно схильних до зараження вірусом SARS-CoV-2.</p>
D.P.C.M.	<p>Il DPCM è l'acronimo del Decreto Ministeriale emanato dal Presidente del Consiglio dei Ministri. I decreti ministeriali sono atti amministrativi di contenuto particolare o astratto che sono rapidi e quindi particolarmente adatti alle situazioni di emergenza, come in questo periodo, per far fronte all'emergenza Coronavirus in Italia. Non coinvolgono il Parlamento. Attualmente, nei DPCM troviamo le misure urgenti riguardanti il contrasto e il contenimento sull'intero territorio nazionale della diffusione del Covid-19.</p>	<p>DPCM - це аббревіатура Указу Міністра, виданого Президентом Ради Міністрів. Укази міністрів - це адміністративні акти особливого або абстрактного змісту, які є швидким і, отже, ефективним інструментом під час надзвичайних ситуацій, таких як у цей період, наприклад, для подолання надзвичайної ситуації з коронавірусом в Італії.</p> <p>В даний час DPCM прописують невідкладні заходи щодо протидії та стримування поширення Covid-19 по всій країні.</p>
DPI	<p>Il Coronavirus ha indotto alla revisione dei <i>DPI</i>, Dispositivi di Protezione Individuale, che hanno la funzione di salvaguardare la persona che li indossa dai rischi per la salute.</p> <p>Siamo abituati a pensare che i DPI e le norme sulla sicurezza riguardino l'ambiente di lavoro e quindi a</p>	<p>Коронавірус призвів до перегляду ЗІЗ, засобів індивідуального захисту, які виконують функції захисту людини, яка їх носить, від ризиків для здоров'я.</p>

	<p>porre attenzione al rapporto lavoratore-luogo-strumenti di lavoro. Il coronavirus impone un cambio di paradigma, in quanto il rischio per la salute non deriva solo dall'ambiente in cui si lavora ma potenzialmente anche dai colleghi, dagli altri lavoratori e dai cittadini. Pertanto il cambiamento culturale a cui dobbiamo abituarci è che l'utilizzo dei dispositivi di protezione riguarda tutti, e i DPI introdotti dovranno essere utilizzati non solo dai lavoratori in ambito sanitario ma anche dai cittadini. Attualmente possiamo considerare DPI: il distanziamento sociale, l'isolamento, l'obbligo delle mascherine e i guanti, soprattutto quando si entra in luoghi chiusi o negozi.</p>	<p>Ми звикли думати, що ЗІЗ та норми техніки безпеки стосуються робочого місця, а тому звертали увагу на взаємозв'язок між інструментами робітників-місце-робота. Коронавірус вимагає зміни парадигми, оскільки ризик для здоров'я виникає не лише у середовищі, в якому хтось працює, а й з боку колег, інших робітників та громадян. Отже, культурна зміна, до якої ми повинні звикнути, полягає в тому, що використання захисних засобів впливає на всіх, а введені ЗІЗ повинні використовуватися не лише працівниками галузі охорони здоров'я, але й громадянами. В даний час ми можемо розглядати ЗІЗ як: соціальне дистанціювання, ізоляція, обов'язок носити маски, особливо при вході в закриті приміщення.</p>
INFODEMIA	<p>L'Enciclopedia Treccani fornisce una definizione precisa del termine <i>Infodemia</i> che, anche con riferimento al tema Coronavirus, indica la circolazione di una quantità eccessiva di informazioni, talvolta non vagliate con accuratezza, che rendono difficile orientarsi su un determinato argomento per la difficoltà di individuare fonti affidabili. Si tratta di potenziali fake news, notizie non verificate e non veritiere.</p>	<p>Енциклопедія Треккані містить чітке визначення терміну «Інфодемія», який означає циркуляцію в медіа надмірної кількості інформації, іноді не перевіреної належним чином. Це можуть бути потенційні фейкові новини, неперевірені та неправдиві новини.</p>
LOCKDOWN	<p>Intuiamo il significato del termine inglese che significa il "blocco" o la necessità dell'"isolamento". Indica le misure di contenimento messe in atto per fronteggiare l'emergenza ovvero una limitazione negli spostamenti e una chiusura delle attività non considerate primarie (come la scuola, ecc.).</p>	<p>Англійський термін, який означає "блокування", "закриття" або необхідність "ізоляції". Вказує на заходи стримування, вжиті для ліквідації надзвичайної ситуації або обмеження заходів діяльності, яка не</p>

		вважається основною (наприклад, навчання, відпочинок та ін.).
PAZIENTE ZERO	Si tratta del primo paziente che, all'interno del campione della popolazione di un'indagine epidemiologica, viene individuato, studiato e sottoposto a terapie.	Це перший пацієнт, визначений в рамках епідеміологічного обстеження населення, його досліджують та призначають терапію.
SATURIMETRO	E il <i>Saturimetro</i> , uno strumento che in pochi secondi riesce a misurare la quantità di ossigeno presente nel sangue e viene utilizzato da chi ha problemi respiratori gravi.	Це пульсоксиметр, прилад, який за кілька секунд може виміряти кількість кисню в крові та використовується для людей з проблемами дихання.
STRATEGIA DELLE 3T	La <i>strategia delle 3 T</i> (Test, Tracing and Treat: testa, traccia, tratta) inizia con la capacità di individuare chi è positivo al virus, attraverso il test; seguire, quindi, tracciare, i contatti, e trattare il caso. I test di laboratorio sono un pilastro fondamentale nella diagnosi e nel contrasto della diffusione del virus Sars-Cov-2	Стратегія 3 Т (тестування, відстеження, лікування) починається з можливості виявити, хто позитивний на вірус, за допомогою тесту; тому відстежуйте контакти та розпочинайте лікування. Лабораторні дослідження є фундаментальним фактором діагностики та протидії поширенню вірусу Sars-Cov-2
TAMPONE	È il test laringofaringeo che permette di determinare la positività a virus. Come riportato sul sito del ministero della Salute, Si distinguono i test molecolari che evidenziano la presenza di materiale genetico (RNA) del virus; i test antigenici che evidenziano la presenza di componenti (antigeni) del virus; i test sierologici tradizionali o rapidi che evidenziano la presenza di anticorpi contro il virus.	Ларінгофарінгеальний тест, що дозволяє визначити позитивний результат до коронавірусу. Як повідомляється на веб-сайті Міністерства охорони здоров'я, ми виділяємо молекулярні тести, які підкреслюють наявність генетичного матеріалу (РНК) вірусу; антигенні тести, що підкреслюють наявність компонентів (антигенів) вірусу; традиційні або швидкі серологічні тести, які показують наявність антитіл проти вірусу.

Необхідно відзначити, що всередині італійського суспільства склалося неоднозначне ставлення до запозичення цих іншомовних термінів. З одного боку, для заміни терміну *lockdown* група пропонувалися різні переклади, такі як, наприклад, “*isolamento interpersonale*” [міжособистісна ізоляція].

З іншого боку, спеціалісти, не погоджуючись з тотальним правилом заборони закордонних інтерналізмів вказували на те, що англійський термін є полісемічним і в італійській мові він «надає додаткові можливості для оратора, до яких він може вдаватися, коли вважає це за доцільне» [100, р. 95].

Таким чином, виявляється що виступити проти неадаптованих англіцизмів, достатньо легко, на відміну від того, щоб виявити семантичний склад слова, який часто залишаються недостатньо дослідженим з боку лінгвістів. Спеціалісти дійшли висновку, що у даному випадку вживання запозичених слів з інших мов, зокрема англіцизмів, можна вважати законною потребою задовольнити власні виразні потреби. Інша справа полягає у використанні англійської мови в університетських курсах на заміну італійській, відмовившись від тієї ролі, яку італійська мова відігравала і, як сподіваються італійці, буде і надалі відігравати у світі культури та науки.

В цілому, проблема масового використання англіцизмів в італійській мові набула критичного характеру останнім часом. Це стосується вживання англійських слів молоддю, яка вчить англійську і намагається постійно вживати англійську лексику у повсякденному житті, спілкуванні у соціальних мережах та ін.

Отже, захиститися від коронавірусу, але вільно вдаючись до цієї «вірусної лексики» - це є продуктивним і ефективним способом відобразити, з усвідомленням того що відбувається, поточні процеси змін в італійській мові [100].

Якщо проаналізувати італійський медіадискурс часів пандемії в цілому, розглядаючи його інтерактивну частину, то можна зазначити, що реакція активної частини публіки на інформацію про коронавірус є значною мірою

емоційною, пояснення того, що відбувається носять як раціональний, так і містичний характер, звинувачення на адресу влади зводяться до викриття її некомпетентності і є політично маркованими, у публічному анонімному дискурсі присутня висока частка сарказму і чорного гумору.

Дослідження медійних ресурсів під час пандемії демонструє, що мережевий дискурс і блоги стали істотним компонентом медійної комунікації, змінилося розуміння достовірності розповсюджуваних відомостей в сфері масової інформації: якщо раніше надруковані в газеті або озвучені по радіо або телебаченню відомості багатьма сприймалися як достовірні, то в епоху постмодерну фейки і факти зайняли майже рівні позиції в потоці новин.

Встановлено декілька основних видів реакцій на стан справ стосовно поширення коронавірусу: 1) поширення інформації про стан справ, 2) емоційний відгук на новини, 3) спроби знайти раціональні або ірраціональні пояснення того, що трапилось, 4) поради і рекомендації, 5) зведення інформації до комічного сприйняття 6) присутність елементів тролінгу інтернет-спільноти.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІАДИСКУРСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

3.1. Перекладацькі трансформації при перекладі медіадіскурсу

Перед перекладачем завжди одночасно постає кілька важливих завдань: по-перше, точно передати інформативний змісту тексту; по-друге, сканувати особливості мови оригіналу без порушення при цьому норм рідної мови, по-третє, що найважливіше, уявити смисли і культурний контент оригінального тексту у смисловому вимірі іншої мови [38].

Еквівалентний - або як його ще називають, адекватний переклад - здійснюється на рівні, необхідному та достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні відповідного плану вираження, тобто норм мови. У процесі перекладу часто виявляється неможливим використання відповідних слів і виразів, які нам надає словник. Відбувається це через відмінності систем вихідної мови і мови перекладу. У подібних випадках перекладач вдається до процесу трансформації перекладу. Такий переклад полягає у перетворенні внутрішньої форми слова або словосполучення або ж її повної заміни для адекватної передачі змісту висловлювання. Завдання перекладача при досягненні адекватності - вміло зробити різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу як можна більш точно передавав всю інформацію, наведену у тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови [16].

При виконанні еквівалентного перекладу втрати є неминучими. Однак існує ряд перетворень, які дозволяють зберегти адекватність перекладу на рівні цілого тексту. Такі перетворення мають назву перекладацьких трансформацій.

Дослівний переклад, близький за семантикою до тексту оригіналу, заважає сприйняттю тексту перекладу. Для досягнення адекватності перекладу необхідні перекладацькі трансформації [16].

Таким чином, можна констатувати, що сформувалися два основних типи перекладу. Перший - це дослівний переклад або переклад у вигляді

«кальки», буквалістський. Другий тип — еквівалентний або адекватний переклад. Цей тип перекладу В. Руднев називає «аналітичним» [54, с. 51]. Потрібно відзначити, що, незважаючи на існування обох видів перекладу, найбільшого поширення набув «аналітичний переклад», де перекладач аналізує текст перекладу, який в результаті перетворюється та доповнюється, а не стає семантичним копіюванням оригінального тексту. Існує також і так званий «гібридний переклад» [39, с. 43].

Термін «перекладацька трансформація» широко використовується багатьма перекладознавцями (Л. С. Бархударовим, В. Н. Комісаровим, А. Д. Швейцером, Р. К. Міньяр-Белоручевим, Я. І. Рецкером та ін.) [32, 33, 34, 35] і між ними немає абсолютної згоди щодо трактування даного поняття.

Спочатку термін «трансформація» був пов'язаний із становленням «трансформаційної граматики». Трансформаційна граMATика розглядає правила формування синтаксичних структур, які характеризуються однаковим планом змісту, але відрізняються один від одного планом вираження. Згідно з правилами трансформації, з вихідної (ядерної) структури виводяться інші структури (трансформи), або, навпаки, останні зводяться до ядерної структури [37].

Питання про визначення перекладацьких трансформацій вирішується відповідно до вихідних принципів конкретної теорії. Л.С. Бархударов вважає, що «перекладацькі трансформації - це численні і різноманітні перетворення, які здійснюються з метою досягнення перекладацької еквівалентності («адекватності») перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов» [5, с. 190].

Л.К. Латишев наводить приклади, коли просто необхідно вдаватися до навмисних відступів від тексту оригіналу - «перекладацьких трансформацій», тому що буквальний переклад, або ж просто переклад, близький до оригіналу за семантикою, заважає сприйняттю ПТ. Виникає протиріччя між двома

критеріями адекватності перекладу - рівноцінністю регулятивного впливу ВТ та ПТ та їх семантико-структурною подібністю [39].

А. Д. Швейцер пише, що «термін «трансформація» використовується в перекладознавстві у метафоричному сенсі. Насправді мова йде про відношення між вихідними і кінцевими мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою ... » [75, с. 118].

Той факт, що багато слів не мають прямих еквівалентів в інших мовах, відзначався дуже давно. Ще у XIV столітті вважалося цілком прийнятним опускати в тексті перекладу слова, або, навпаки, розширювати текст перекладу шляхом додаткових лексичних засобів для розкриття значення іншомовних слів. Допускалося введення не тільки окремих слів, але навіть цілих пропозицій. Розширення тексту перекладу розглядалося як вимушений компроміс, необхідність. Особливо це стосувалося перекладу сакральних текстів. Потім в епоху Середньовіччя неперекладними вважали світські тексти. В епоху Відродження вважалося, що нічого з того, до чого доторкнулися музи, не може бути переведено на іншу мову, не втративши гармонії. У більш пізні часи була думка, що додавання до перекладу інших елементів може спотворити оригінал [16].

В. Г. Гак розуміє під перекладацькою трансформацією «відхід від використання ізоморфних засобів, присутніх в обох мовах» [12]. Ізоморфними засобами є системні еквіваленти, які характеризуються однаковим денотативним значенням і граматичною однотипністю. На думку В. Г. Гака, «перекладацька трансформація дуже часто зумовлюється використанням слів або граматичних форм у вторинних функціях (генералізація, транспозиція, десемантизація) або в умовах контекстуальної або ситуативної надмірності» [12, с. 69]. Якщо мовний елемент використовується у первинній функції, тобто в своєму прямому значенні, то при наявності міжмовного системного еквівалента можливий дослівний переклад.

Одиниці перекладу, для яких існують постійні, непорушні відповідності, складають незначну меншість, зазначає Перевишина І.Р. [49]. В основному ж спостерігається розбіжність семантичних систем і складових цих систем. Бархударов Л.С. аналізує випадки часткової відповідності лексичних одиниць двох мов, випадки часткової еквівалентності, обумовлені явищем, яке можна назвати недиференційованістю значення слова в одній мові, порівняно з іншою [5].

У зв'язку з тим, що Р. К. Міньяр-Белоручев розглядає переклад як передачу адресату деякої інформації, «здатної продукувати у нього потрібний сенс, а якщо це можливо, то і додатковий естетичний ефект» [42, с. 4]. Суть трансформації він бачить у «зміні формальних (лексичні та граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [42, с. 201].

І. Рецкер вважає, що перекладач передає значення іноземного слова в контексті і знаходить йому відповідну заміну мовою перекладу, яка не має аналогу в словнику. Він відносить трансформації до прийомів логічного мислення. Таке явище відноситься до лексичних перетворень. Також І. Рецкер говорить у своїх роботах про граматичні перетворення. Ці перетворення здійснюються в процесі трансформації структури пропозиції відповідно до норм МП [52].

В. Н. Комісарів вважає, що «перекладацькі трансформації - це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу в зазначеному сенсі. І, оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають як план змісту, так і план вираження, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць» [33, с. 172].

Як видно з розглянутих визначень, термін «перекладацька трансформація» інтерпретується по-різному. Деякі автори, зокрема В. Г. Гак,

обмежують поняття «перекладацька трансформація», маючи на увазі відмову від наявних міжмовних відповідностей, що ґрунтуються на ізоморфних явищах мови. Тим самим дослідники виключають з визначення ті випадки, коли між вихідною мовою (ВМ) і мовою перекладу (МП) відсутні такі відповідності. В цьому випадку В.Г. Гак пропонує називати подібні перетворення «квазітрансформаціями», тобто «розбіжностями у використанні мовних засобів, що обумовлюються особливостями систем двох мов (відсутністю системних еквівалентів)» [12]. Квазітрансформації відзначаються в таких основних випадках: а) лексичні чи граматичні лакуни (відсутність в однієї з мов даної граматичної категорії або лексичного закріплення даного значення); б) розбіжності в обсязі значення слів або граматичних категорій [12].

На наш погляд, подібне розмежування на справжні перекладацькі трансформації і квазітрансформації не змінюють сутності перекладацького процесу, який розглядається як міжмовне перетворення. Адже вже сама по собі розбіжність ВМ і МП на рівні системи, норми і узус змушує перекладача вдаватися до еквівалентних міжмовних перетворень. Швидше, подібне розмежування можна ввести, кажучи про характер перекладацьких трансформацій. При перекладі деякі трансформації, зумовлені певними відмінностями в системах мов, мають вимушений характер, в той же час виділяються перекладацькі трансформації, необґрунтовані такими відмінностями, але необхідні для збереження комунікативно-функціональних властивостей тексту. Характер трансформацій дозволяє стосовно кожного окремого випадку розкрити умови, що роблять необхідним відхід від буквализму.

Однак більшість перекладознавців, наприклад Л. С. Бархударов, В. Н. Комісарів та ін., визначають поняття «перекладацька трансформація» як відношення між вихідним текстом і текстом перекладу. Тим самим маються на увазі всілякі міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності. Такий підхід дозволяє говорити про

комплексний характер перекладацьких трансформацій і відповідає перекладацької реальності. Подання процесу перекладу як перетворення однієї форми вираження в іншу має умовний сенс. Насправді, одиниці оригіналу залишаються незмінними, перекладач лише підшукує їм в мові перекладу комунікативно рівноцінні одиниці, відбувається «перевираження» сенсу, тобто між одиницями оригіналу і перекладу виявляються певні відносини, які можуть описуватися умовно - як ніби одиниці перекладу отримані шляхом якихось маніпуляцій над одиницями оригіналу [31].

В даний час в теорії перекладу відомо і описано велику кількість перекладацьких трансформацій. Як вважає В. Г. Гак, загальна інвентаризація і типологічна класифікація всіх можливих мовних перетворень може надати безсумнівну користь перекладознавству. Вона забезпечує рішення трьох завдань: дати в руки перекладачеві повну гаму засобів, здатних виразити дане значення; виправдати існуючу практику перекладу, оскільки в своїй роботі перекладачі стихійно вдаються до перетворень, часом досить складних; дати лінгвістичне пояснення будь-якого виду розбіжностей при перекладі [12, с. 64]. Крім того, знання перекладачем «правил, прийомів і стереотипів» забезпечує більшу надійність і об'єктивність результатів перекладу, допомагає в умовах браку часу швидше знайти варіант перекладу [33, с. 46].

При зіставленні текстів оригіналу з перекладними текстами стає очевидним, що конкретний розподіл елементарних одиниць сенсу (сем або семантичних компонентів) і смислових акцентів в пропозиціях ВТ і ТП, як правило, не збігаються. Але ця обставина, так само як і відсутність в мові перекладу (МП) відповідних еквівалентів мовних одиниць вихідної мови (ВМ), зовсім не означає, що поняття, виражені у ВТ, не можуть бути відтворені у ТП, оскільки арсенал мовних засобів як в іноземній мові, так і в МП дозволяє передавати найрізноманітніші поняття, думки і почуття [16].

Основні типи лексико-граматичних трансформацій, необхідних для адекватної передачі змісту включають:

- антонімічний переклад;
- експлікацію (описовий переклад);
- компенсацію.

Основні типи граматичних трансформацій включають:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- членування речення;
- об'єднання речень;
- граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення).

Існують різні підходи до класифікації перекладацьких трансформацій, коротко розглянемо лише дві з найбільш відомих типологій перекладацьких трансформацій - типології В. Н. Комісарова і Л. С. Бархударова.

Співвідношення представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1. Порівняльна таблиця перекладацьких трансформацій

Перекладацькі трансформації	
За В.Н. Комісаровим	За Л.С. Бархударовим
1.Транскрибування	
2.Транслітерація	
3.Калькування	
4.Лексико-семантичні заміни: Конкретизація Генералізація Модуляція	1. Лексичні заміни: Конкретизація Генералізація Заміна слідства причиною і навпаки

Граматичні трансформації: Синтаксичне уподобання (дослівний переклад) Граматичні заміни заміни форм слова заміни частин мови – заміни членів речення – заміна типу речення членування речення об'єднання речень	Заміни форм слова Заміни частин мови Заміни членів речення Синтаксичні заміни у складному реченні (у том числі об'єднання речень та членування речення) Антонімічний переклад
6. Комплексні лексико-граматичні трансформації: Антонімічний переклад Експлікація (описовий переклад) Компенсація	Компенсація
7. Технічні прийоми перекладу: Переміщення Додавання Опущення	2.Перестановки
	3.Додавання
	4. Опущення

Відрізняється сам підхід до поділу трансформацій на типи:

В. Н. Комісарів поділяє всі трансформації на лексичні, граматичні та комплексні лексико-граматичні [33], а Л. С. Бархударов - на заміни, додавання, опущення і перестановки [5]. В. Н. Комісаров включає до своєї класифікації транскрибування, транслітерацію, калькування, у Л. С. Бархударова вони ніяк не відображені.

Однак в зазначених типологіях спостерігається і схожість. Прийоми конкретизації і генералізації, антонімічного перекладу присутні як в типології В. Н. Комісарова, так і в типології Л. С. Бархударова. Прийом, який визначається В. Н. Комісаровим як модуляція, Л. С. Бархударов трактує як заміну слідства причиною і навпаки. Прийоми додавання і опущення

згадуються в системі трансформацій Л. С. Бархударова як основні типи. В. Н. Комісаров ці два прийоми не включає до загальної класифікації трансформацій, а розглядає їх як технічні прийоми перекладу поряд з прийомом переміщення лексичних одиниць, який у типології Л. С. Бархударова має назву перестановок. На практиці в чистому вигляді описані перекладацькі трансформації зустрічаються досить рідко. У більшості випадків вони тісно взаємопов'язані і переплітаються між собою. Безумовно, як і всякі класифікації, вищевикладені типології перекладацьких трансформацій є умовними і не можуть охопити всі прийоми, використовувані перекладачем на практиці. Недоліком всіх класифікацій є те, що їх автори не вказують на відносну частотність окремих трансформацій, які вони перераховують, в різних видах перекладу.

Перевишина І.Р. робить висновок, що переклад певною мірою є суб'єктивним, проте він суб'єктивний лише в тому сенсі, в якому є суб'єктивним будь-який мовленнєвий твір, створений автором у процесі конкретного мовленнєвого акту. Однак суб'єктивність перекладу обмежена рамками ВТ. З усіх видів мовних творів акти перекладу найбільш обумовлені, оскільки крім обмежень, що накладаються системою мови перекладу, вони ще додатково детерміновані свідомим прагненням перекладача якомога повніше відтворити зміст тексту оригіналу [49].

Чому ж перекладачі змушені звертатися до трансформацій? Основні причини використання перекладацьких трансформацій - відмінності в лексичному складі, а саме у понятійній сфері і смислового обсязі слів різних мов. Граматична система мов також різна: відрізняються сполучуваність і порядок слів у реченні, структура самих пропозицій, їх використання та види. Та все це зобов'язує перекладача адаптувати вихідний текст до норм рідної мови, використовуючи трансформації.

Під терміном «трансформація» розуміється зміна однієї мовної форми в початковому тексті на іншу мовну форму в тексті перекладу, крім того, під

мовною формою розуміється частина мови, поєднання слів або ж граматична конструкція. Трансформації можна розділити на граматичні та лексичні. Граматичні трансформації також, в свою чергу, поділяються на частиномовні і синтаксичні.

Спираючись на роботи вчених, підсумовуючи існуючі концепції з питань перекладацьких трансформацій, слід виокремити їх два основних різновиди (лексичні і граматичні), а потім звести до певних типів.

1. Лексичні трансформації. До таких трансформацій зазвичай відносять: транскрипцію (або транслітерацію), конкретизацію, генералізацію, модуляцію (заміну слідства причиною і причини наслідком, тобто заміну, засновану на причинно-наслідкових відносинах), антонімічний переклад, компенсацію, додавання, опущення. Розглянемо перераховані трансформації.

1.1. Транскрипція (транслітерація) - це переклад на рівні фонем (або графем). Відомо, що фонема, якій у письмовій мові відповідає графема або буквенний символ, не має самостійного значення, вона грає в мові лише розлічальну роль. Проте у практиці перекладу є випадки, коли фонеми (або графеми) вихідної мови замінюються більш близькими до них за артикуляцією та акустичними властивостями фонемами мови перекладу.

1.2. Конкретизація. Цей вид трансформації передбачає заміну слова або ж словосполучення вихідного тексту (ВТ) з найбільш широким референціальним значенням словом або словосполученням тексту перекладу (ТП) з найбільш вузьким значенням, що має назву конкретизації.

Конкретизація може бути мовною та контекстуальною. При мовній конкретизації зміна слова з широким значенням словом з найбільш вузьким значенням обумовлюється розбіжностями двох мов або відсутністю у ТП лексичної одиниці, що має рівноцінне значення, що одиниця ВТ, яка передається.

1.3. Генералізація. Під цим терміном мається на увазі протилежне конкретизації явище, іншими словами, заміна одиниці ВТ, що має найбільш

вузьке значення, одиницею ТП з найбільш широким значенням. Наприклад, *Mio fratello va a pesca tutti i fine settimana*. - Мій брат ходить на рибалку майже кожного тижня.

Ti verrò a trovare tutti i fine settimana in cui potrò. Я буду приїжджати кожного тижня як зможу.

1.4. Модуляція (заміна слідства причиною і навпаки). При перекладі часто мають місце лексичні заміни, які засновані на причинно-наслідкових взаємозв'язках між поняттями. Наприклад, слово або ж словосполучення ВТ має можливість замінюватися при перекладі словом або словосполученням ТП, яке за закономірними зв'язками позначає причину дії або стану, позначеного перекладною одиницею ВТ, наприклад, *No, no, lui non incolpa te*. - Ні, ні, він вас розуміє. У цьому прикладі заміна заснована на причинно-наслідкових відносинах: він вас не звинувачує, тому що він вас розуміє.

1.5. Антонімічний переклад - це широко поширена лексико-граматична трансформація, сутність якої полягає у трансформації конструкції в негативну або ж навпаки. Наведемо як приклад прислів'я: *Le avversità, ci è stato detto, sono mandate per mettere alla prova la nostra forza d'animo, e possono spesso rivelarsi come una benedizione sotto mentite spoglie*. - Нещастя, як нам кажуть, надсилаються для перевірки нашої міцності і часто можуть виявитись замаскованим благом.

Окремим випадком антонімічного перекладу вважається заміна прикметника або ж прислівника у порівняльному або найвищому ступені прикметником або ж власною мовою позитивного ступеня і навпаки. *Io e Lorna siamo rimasti insieme ma lei non era forte quanto me e non ce l'ha fatta*. - Я та Лорна залишились разом, але вона була слабша за мене і не вижила.

1.6. Компенсація - це особливий різновид заміни. Цей прийом використовується в тих випадках, коли певні елементи однієї мови не мають еквівалентів в іншій мові. Перекладач передає таку ж інформацію за допомогою

іншого засобу, причому не обов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі: *Francesco fatto un discorso ed è durato circa 6 ore* - Франческо відгрозив промову годин на 6.

Граматичні трансформації можна поділити на два види: морфологічні і синтаксичні.

1. Морфологічні трансформації містять відмінні риси передачі при перекладі значення артикля, заміни частин мови, граматичну заміну числа, заміну граматичного часу.

1.1. Артикль. В італійській мові визначеність/невизначеність значення іменника визначається артиклем. В українській мові артикля немає, тобто наявність перед іменником покажчика визначеності/невизначеності не обов'язкова на відміну від італійської. Можна перекласти українське речення «Покажи мені дівчину» італійською 2-ма способами: 1. *Fammi vedere una ragazza*. 2. *Fammi vedere la ragazza*. У таких випадках слід врахувати контекст або ж мовленнєву ситуацію.

1.2. Заміна частин мови (перетворення займенника, заміна прикметника іменником або ж власною мовою та ін.). Проілюструємо на прикладі: *Паола гарно танцює* - *Paola è la migliore ballerina*.

1.3. Граматична заміна числа. Обчислювальні іменники мають форми однини і множини в обох мовах, які схожі, але в ряді випадків їх вживання буває різним. Зокрема, в італійській мові іменники, що позначають частини тіла (*l'occhio, gli occhi, la pupilla, il sopracciglio* та ін.) Часом вживаються в однині для більшої виразності. Таке вживання викликано стилістичними міркуваннями. Наприклад, *Il tremolio del suo labbro inferiore impressionava gli osservatori*. - У нього трусилися губи і це вразило спостерігачів.

1.4. Заміна граматичного часу. В українській мові, на відміну від італійської, є граматична категорія виду. Італійська мова з роками втратила дану категорію, придбавши натомість безліч граматичних часів дієслова. У зв'язку з цим при перекладі з української мови на італійську виникає

необхідність заміни граматичного часу. Наприклад, На покупки витрачено 5 тисяч гривень - Gli acquisti rappresentano 5 mila grivna.

2. Синтаксичні трансформації відрізняються найбільшою різноманітністю у порівнянні з морфологічними. До цих трансформацій відносяться: синтаксичне уподібнення, перестановка, заміна членів речення, перехід від зворотного порядку до прямого, перетворення активних конструкцій на пасивні і навпаки, членування речень, об'єднання речень, заміна типу синтаксичного зв'язку, додавання, опущення.

2.1. Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) - це тип «нульової» трансформації, яка зустрічається лише тоді, коли у вихідній мові та у мові перекладу є паралельні синтаксичні структури. Такі випадки рідко зустрічаються в перекладацькій практиці, втім, переклад слід починати саме з дослівного. Коли знаємо значення кожного слова, то це спрощує роботу перекладача. Проілюструємо на прикладі вищеназвану трансформацію: Він ходив до університету кожен день - Andava all'università ogni giorno.

2.2. Перестановка - це зміна порядку проходження мовних складових в тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Такими складовими вважаються слова, словосполучення, головні і підрядні речення. Так само як зміна порядку розташування слів і словосполучень в структурі речення, наприклад, Un ragazzino ha trovato un cadavere sulla spiaggia, oggi. - Сьогодні маленький хлопчик знайшов тіло на пляжі.

В українській мові релевантно «комунікативне членування речення». В кінці речення ставиться «нове». Другорядні члени речення ставляться на початку речення. При перекладі часто має місце зміна порядку проходження частин складного речення: Se non avesse avuto bisogno di mangiare, non sarebbe mai uscito di casa. - Він би ніколи не виходив з дому, якби йому не потрібно було їсти.

2.3. Зміна членів речення. Така трансформація призводить до перебудови синтаксичної структури речення, що має будь-який зв'язок із

заміною головних членів речення. Застосування таких заміни сильно обумовлено тим, що в італійській мові частіше, ніж в українській, підмет виконує інші функції, ніж позначення суб'єкта дії, наприклад, для позначення причини: Вона загинула через пожежу 400 років тому. - *Il fuoco l'ha uccisa 400 anni fa.*

2.4. Перетворення активних конструкцій на пасивні і навпаки. Найбільш часто заміною українського активного дієслова італійським пасивом супроводжується перетворення форми непрямого відмінка на підмет, наприклад: Слід нагадати про вартість квартири - *Il costo dell'appartamento dovrebbe essere richiamato.*

2.5. Заміна типу синтаксичного зв'язку. Сюди можна віднести: заміну простого речення складним, заміну підпорядкування та ін.

Заміна простого речення складним. Заміна такого роду викликається граматичними причинами - структурними розбіжностями між реченнями двох мов. Наочним прикладом може послужити переклад речення: *Mi piace sentir parlare il francese.* - Я люблю слухати, як вони говорять французькою.

Заміна підпорядкування. Для української мови найбільш характерно переважання сурядних конструкцій, на той момент як в італійській підпорядкування зустрічається частіше, ніж в українській.

2.6. Додавання. Причини, які викликають необхідність лексичних додавань в тексті перекладу, можуть бути різні. Один з них, найчастіше зустрічається, буде те, що можна назвати «формальної невиражену» семантичних компонентів словосполучення в початковому тексті (ПТ). Наведемо приклад: *Sai, ho finito il libro.* Доречним словом при перекладі може бути або *di leggere*, в разі, якщо в широкому контексті мова йде про читача, або *di scrivere*, в разі якщо мова йде про автора.

Причиною застосування додавання є синтаксична перебудова структури речення при перекладі, в процесі якої час від часу потрібно ввести у речення якісь елементи. При перекладі на італійську мову для передачі

«комунікативного членування» речення в деяких випадках у реченні необхідно використовувати підмет, відсутній в початковому українському реченні.

2.7. Опущення. Дана трансформація прямо протилежна додаванню. При перекладі опущенню піддаються найбільш часто слова, які вважаються семантично надмірними, іншими словами виражають значення, які можуть бути вилучені з тексту. Як система будь-якої мови в цілому, так і конкретні мовні твори мають дуже великий ступень надмірності, що дає можливість вдаватися в ході перекладу до перекладацькому прийому, що має назву опущення.

Що стосується вищезазначених трансформаційних методів, слід зазначити той факт, що вони складаються в систему, іншими словами, вони не існують автономно, ізольовано між собою, а часто взаємообумовлені, що означає: часто при перекладі якоїсь частини тексту потрібно застосувати два і більше трансформаційних методи, причому у самих різних комбінаціях.

Еквівалентність перекладу оригіналу - це відносне поняття, і рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь близькості з оригіналом залежить від культур, епохи створення оригіналу і перекладу, способу перекладу, характеру текстів та ін.

У науково-технічній літературі досить широко вживаються терміни, тобто слова і словосполучення, вжиті для позначення спеціальних понять в якій-небудь галузі науки і техніки. При їх перекладі, як уже було згадано, часто застосовується транскрипція або транслітерація. Крім того, слід передбачати, що багато термінів є багатозначними, тобто мають різні значення не тільки в різних галузях науки і техніки, але навіть в однієї і тієї ж галузі.

Ми розглянули деякі види перекладацьких трансформацій, навели приклади перекладу з їх використанням і можемо зробити висновок, що перекладацький вибір визначається лінгвістичними факторами. Різниця систем ВМ і МП, стилістичні особливості оригіналу, особливості мовної та мовленнєвої норм ВМ і МП, а також індивідуальний стиль автора вихідного

тексту - це ті обставини, без яких не можна пояснити використання перекладацьких трансформацій. Саме з їх допомогою можливий адекватний переклад, рівноцінний в плані впливу вихідного тексту і тексту перекладу.

3.2. Проблеми перекладу неологізмів у медіадискурсу під час пандемії

Переклад - це складний процес, що протікає під впливом безлічі факторів. Передати еквівалентно все, що міститься в оригіналі, неможливо. Необхідний вибір, а звідси і принципова множинність рішень. Насправді переклад відображає розуміння перекладачем оригіналу, а будь-яке розуміння - це одне з можливих тлумачень тексту на основі зовнішніх факторів.

Відомо, що переклади служать не тільки джерелом запозичених лексичних одиниць, а й стимулюють виявлення і використання потенцій рідної мови перекладача. Так, запозичені технічні терміни швидко асимілюються з мовою перекладу, але самі технічні тексти не позбавлені екзотичності на рівні передачі, наприклад, власних назв, товарних знаків, назв фірм та ін. [30].

Певна лінгвокраїнознавча підготовка потрібна як для розуміння, так і для правильного перекладу науково-технічних текстів [74]. Саме дослівні переклади допомагають долати труднощі перекладу та різницю у культурному сприйнятті. «... Si possono commettere errori anche durante un'operazione all'apparenza banale come la misurazione della temperatura corporea. Basta che l'interessato abbia mangiato o bevuto qualcosa nei minuti prima di usare il termometro per falsare il valore. - ... Помилки також можуть бути зроблені під час, здавалося б, дріб'язкової операції, такої як вимірювання температури тіла. Достатньо того, що зацікавлена особа з'їла чи випила щось за лічені хвилини до того, як використовувати термометр, щоб спотворити значення» [47]. У країнах пострадянського простору при вимірюванні температури тіла ставлять термометр не в рот, а під пахву, тому дослівний переклад слова може викликати у українських читачів подив, і для них краще зробити пояснення. З методичної точки зору саме буквальний переклад і потрібен для детального впізнавання

іншої дійсності. Слід зазначити, що для вимірювання температури тіла термометр беруть у рот й інші народи, наприклад, американці. Буквальний переклад, розшифровка внутрішньої форми одиниць оригіналу може цікавити деяких фахівців, наприклад, етнографів і лінгвістів. Для звичайних читачів все це залишиться незрозумілим без відповідних коментарів.

В епоху глобалізації розвиваються нові технології, розширюються ділові контакти і комунікації, що неминуче призводить до появи нових термінів і їх інтерпретації. Фахівці не завжди мають у своєму розпорядженні необхідні сучасні словники та глосарії з подібною термінологією, тому в документах, що перекладаються виявляються помилки і неточності. Сучасні умови висувають більш жорсткі вимоги до перекладу ділових текстів. Зростає необхідність в коректному і адекватному перекладі спеціальних офіційно-ділових документів і текстів. Некоректна інтерпретація ділових паперів або текстів, особливо контрактів, може привести до істотних конфліктів між діловими партнерами, а іноді і до матеріальних збитків. Так як традиційні способи перекладу не завжди виявляються прийнятними для передачі сучасних термінів, вчені та перекладачі постійно досліджують нові підходи до перекладу ділових текстів [11].

Саме поняття адекватності стає предметом спору психолінгвістики в силу того, як розуміється оригінальний текст, як він осмислюється, і які мовні прийоми перекладу робляться, - все це - психологічні процеси. Комплексний аналіз перекладу ділового тексту має на увазі не тільки граматичні трансформації, які є прийомами семантичної модифікації вихідного тексту, але також використання методів лексико-синтаксичного перефразування, що обумовлено ситуативно-прагматичними факторами [1, С. 55-56]. Складні комбінації різних методів дають можливість перекладачеві розглядати переклад тексту як аналіз і синтез знаків (оригінального і перекладного текстів) для смислового сприйняття. «Сутністю ділового стилю є терміни, прецизійна інформація, а також кліше. Володіння всіма трьома компонентами - основа і гарантія успіху» [50, С. 9, 21]. Але тут необхідно пам'ятати про таке поняття, як

«проникність стилів», що має на увазі тільки специфічні ознаки того чи іншого стилю при створенні мовних моделей, що відповідають функціональному стилю.

Трансформаційні методи складаються в систему, інакше кажучи, вони не існують автономно, ізольовано один від одного, а є взаємопов'язаними.

У зарубіжній лінгвістиці неологізм традиційно розуміється як нове слово, морфема або вираз, нове значення існуючого слова, морфемі або виразу, яке з'явилося в мові. Дж. Алгео трактує «нове слово» як «форму або використання слова, незафіксованого в загальноживаному словнику», при цьому форма може бути представлена абсолютно новими словами, словосполученнями або ідіоматичними фразами, або набувати нового значення в процесі розвитку мови. Для лексиколога ознакою неологізму є відсутність одиниці в словниках, в той час як підставами для включення нового слова є: потреба в даному слові, зручність в застосуванні, довговічність описуваного предмета чи явища, його можливі асоціації та поширення.

Лексика — є найбільш рухомою частиною мови, яка постійно оновлюється, реагує на зміни в навколишній дійсності, тобто «розвивається разом з життям» [33].

Лінгвістичні характеристики неологізмів активно вивчаються вітчизняними та зарубіжними лінгвістами (Н. М. Шанським, Д. Гербергом та ін.). У зв'язку з цим в лінгвістичній науці існує безліч визначень неологізму, що пояснюється відмінністю критеріїв за якими їх можна виокремити. Наявні визначення засновані на таких критеріях: 1) просторово-часовий критерій, який підтверджує виникнення і функціонування неологізму в конкретний період розвитку суспільства, на певному етапі розвитку мови в тій чи іншій мовній сфері і його відсутність в періоді, що йому безпосередньо передує; 2) психо-лінгвістичний критерій, який підкреслює відчуття носіями мови новизни слова; 3) функціональний критерій, звертає увагу на виявлення слів, створених для позначення нового, невідомого раніше поняття, реалії або значення; 4) соціо-

лінгвістичний критерій, який бере до уваги соціальну детермінованість появи нового слова; 5) лексикографічний критерій - відсутність слова або його значення в наявних сучасних словниках і подальше словникове представлення неологізмів, тобто їх фіксація; 6) статистичний критерій, що враховує частоту вживання новацій [15].

П. Ньюмарк описав 12 видів неологізмів (існуючі лексичні одиниці, які набули нового значення і нові форми: новоутворення, похідні слова, аббревіатури, словосполучення, слова з переносним значенням, акроніми, псевдонеологізми, інтернаціоналізми та ін.), представивши процес створення неологізмів і запропонувавши способи їх перекладу (підбір еквівалента, описовий переклад, створення неологізму або функціонально рівнозначного поняття в мові, запозичення та ін.) з урахуванням всіх контекстуальних факторів (цінність і мета неологізму, важливість і статус неологізму, аудиторія, тип тексту та ін.).

Н. М. Шанський визначає «неологізми» як «нові лексичні утворення, які виникають в силу суспільної необхідності для позначення нового предмета чи явища, зберігають відчуття новизни для носіїв мови і які ще не увійшли або не входили в загальнолітературне вживання» [33, С. 158].

Німецький лінгвіст Д. Герберг вважає, що слово є неологізмом, якщо: «1) його форма і зміст або 2) тільки зміст в якийсь момент часу і протягом певного часу сприймаються більшістю носіїв мови як нове».

В якості робочого визначення неологізму в даному дослідженні можна запропонувати наступне: неологізми — це слова, значення і поєднання, які представляють собою лексичні інновації даного часового відрізка, зовнішні і внутрішні запозичення в ньому, з одного боку, а з іншого - слова і поєднання, що стали актуальними в зазначений період часу.

Неологізми утворюються за певними продуктивними словотворчими моделям. В результаті аналізу виявлених неологізмів в дискурсі під час пандемії були визначені наступні основні способи їх словотворення:

аффіксація, словоскладання, конверсія, утворення акроніму, кінцеве усічення, початкове усічення, напівскорочення, словосполучення і вторинна номінація в результаті переосмислення вже існуючого значення слова.

Основні труднощі в перекладі неологізмів - це з'ясування значення нового слова. Власне переклад неологізму, значення якого вже відомо перекладачеві, завдання порівняно більш просте, і вирішується воно шляхом використання різних прийомів і способів перекладу в залежності від того, до якого типу слів належить даний неологізм. Спеціальних прийомів перекладу неологізмів не існує. При роботі з неологізмами у перекладача є дві можливості передати дані лексичні одиниці на іншу мову:

- використовувати пропонований двомовними словниками еквівалент (за його наявності);

- запропонувати власний варіант перекладу (при відсутності зафіксованого в двомовних словниках еквівалента).

При використанні зафіксованих в двомовних словниках відповідників у перекладача, як правило, не виникає особливих труднощів в процесі перекладу неологізмів. Єдине, що слід відзначити в цьому зв'язку, це те, що при наявності в словнику двох і більше відповідностей перекладу неологізму, перекладач повинен враховувати навколишній контекст і прагматичну установку перекладу при виборі найбільш відповідного варіанту.

Основна проблема перекладача полягає в передачі неологізмів, що не мають відповідностей в словниках. Тут ми зупинимося на основних труднощах, з якими зіткнулися при роботі з лексичними новоутвореннями.

Оскільки в українській мові відсутні еквіваленти розглянутих понять, було прийнято рішення використовувати описовий переклад, який, незважаючи на певну громіздкість, в повній мірі розкриває значення одиниці, що перекладається.

Переклад ряду неологізмів здійснювався нами в кілька етапів. Так, при роботі з наступним утворенням, на першому етапі ми були змушені визначити,

від якого слова був утворений другий компонент неологізму: Detox. Як показав проведений аналіз, це кінцеве усічення від слова detoxication (детоксикація). На наступному етапі проводився безпосередньо переклад і прийняття рішення про вибір способу перекладу розглянутого неологізму. В результаті проведеної роботи було прийнято рішення використовувати комбінацію перекладацьких прийомів: калькування в відношення структури неологізму і першого компонента і транскрипція щодо другого: *digital detox (un periodo di tempo durante il quale la persona si astiene dall'utilizzare smartphone o computer, considerato un'opportunità per ridurre lo stress)* - цифрова детоксикація (час, який людина проводить, не користуючись смартфоном або комп'ютером, з метою знизити стрес від впливу цих пристроїв).

Отже, основні труднощі в перекладі неологізмів полягає в з'ясуванні значення нового слова. Власне переклад неологізму, значення якого вже відомо перекладачеві, завдання порівняно більш проста, і вирішується вона шляхом використання різних прийомів і способів перекладу в залежності від того, до якого типу слів належить даний неологізм.

Сформулюємо основні рекомендації щодо переведення неологізмів.

1. Спробувати розкрити значення неологізму. Розкриття значення неологізму здійснюється через:

а) використання словника. Якщо нове слово відсутнє в словнику, слід спробувати знайти його у тлумачному словнику. При цьому слід прагнути користуватися словником, виданим за останні роки, оскільки при перевиданнях розділ неологізмів зазвичай істотно поповнюється. Деякі нові слова можуть бути знайдені в словниках і розділах, присвячених сленгу;

б) з'ясування значення неологізму з контексту. Найчастіше перекладачеві доводиться з'ясовувати значення неологізму з контексту, використовуючи вже відомі прийоми. Особливо важливо стежити за вживанням неологізмів в контексті. Іноді для правильного розуміння неологізму необхідно

враховувати історію його виникнення, різні літературні та фактичні асоціації, пов'язані з новим словом;

в) аналіз структури неологізму для з'ясування його значення. Нові слова в мові не виникають на порожньому місці, вони створюються на базі вже існуючих слів і морфем, часто на основі аналогії. Аналіз значення таких слів і морфем може надати перекладачеві серйозну допомогу в з'ясуванні значення неологізму. Для того, щоб вміти правильно аналізувати структуру нового слова, перекладачеві важливо добре володіти основними способами створення слів в італійській мові.

При розшифровці сенсу новоутворень в мові часто доводиться з'ясовувати значення слова з контексту, також необхідно враховувати його етимологію, різні літературні та фактичні асоціації, структурні і семантичні особливості.

2. Перевірити запропонований варіант на можливе використання іншими перекладачами, авторами. Така перевірка можлива в будь-якому інтернет-пошуковнику. При цьому важливо вводити пропонований варіант перекладу неологізму в контексті.

Все це дозволяє зробити висновок, що при перекладі неологізмів перед перекладачем стоїть складне завдання. По-перше, йому необхідно правильно виділити неологізм в тексті. По-друге, перекладачеві необхідно визначити значення неологізму. Фіксація неологізмів в словниках займає, як правило, кілька років. Лексикографи не поспішають заносити неологізми в словники, оскільки межа між okazіоналізмами і неологізмами хитка, і лексична одиниця повинна «прижитися» в мові носіїв мови, перш ніж увійти в словниковий склад мови. Час на реєстрацію неологізму в двомовному словнику ще більше. Відповідно, перекладач не знаходить потрібну одиницю в словниках і ґрунтуючись на контексті, довідковій літературі і власному перекладацькому досвіді, визначає його семантику і підбирає найбільш оптимальний спосіб перекладу [21].

Б. Хатім зазначає, що при появі неологізму в мові не завжди вдається визначити його конотативне значення. Неологізм може мати позитивну і негативну конотацію, а з плином часу міняти свою конотацію на протилежну [12, р. 247]. Розуміння значення неологізму всього лише перший крок для адекватної його передачі, важливо провести аналіз його структури з метою визначення способу утворення, уважно вивчити текст і контекст, по можливості скористатися інтернетом або іншими джерелами, знайти приклади вживання даного слова.

Отже, спеціальних прийомів перекладу неологізмів не існує. Особливості перекладу кожного нового слова залежать від того, до якого типу слів воно належить (терміни, назви, синоніми до слів, які вже мають відповідності в мові та ін.).

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад неологізмів і нових термінів проводиться таким способом: якщо в корпусі текстів мовою перекладу існує варіант перекладу, який використовується в ЗМІ, і даний варіант не суперечить інтерпретації і розумінню значення неологізму перекладачем, слід вдатися до нього. При відсутності варіантів перекладу в корпусі текстів мовою перекладу перекладач розцінює неологізм як лакуну і застосовує один з прийнятих у практиці перекладу способів елімінування лакуни, тобто вирішує, чи перевести неологізм транскрипцією, транслітерацією, калькуванням із застосуванням при необхідності перекладацького коментаря або дати описовий переклад.

Вибір способу перекладу також залежить від аудиторії, для якої призначений текст. Крім того, на переклад впливають й інші фактори, наприклад: використовувана перекладацька стратегія, наявність фонових знань, контекст, функції вихідного тексту, міжкультурні відмінності, екстралінгвістичні фактори. Все це говорить про те, що переклад неологізмів є складним перекладацьким завданням, що вимагає від перекладача певних знань і умінь.

ВИСНОВКИ

В ході виконання наукового дослідження було проведено комплексний аналіз українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії, розширення теоретичних положень та практичних аспектів дослідження.

В якості реалізації поставленої мети були отримані наступні наукові результати:

1. Досліджено поняття медіадискурсу в італійській та вітчизняній перекладознавчій традиції: термін «дискурс» актуалізувався в гуманітарних, філософських і лінгвістичних, дослідженнях в другій половині ХХ століття перш за все у Франції (М. Фуко, П. Вейн, Ж. Лакан, Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі). Поняття дискурс виникло в зв'язку з розвитком лінгвістики тексту і збільшенням предмета її дослідження і осмислювалось в зв'язку з поняттями мова і текст. При такому підході мовна діяльність в динамічному аспекті постає дискурсом, а в статичному – текстом.

При визначенні медіадискурсу виділяють два підходи. Відповідно до першого, медіадискурс – це специфічний тип мовленнєвої діяльності, характерний виключно для інформаційного поля мас-медіа. В цьому розумінні слід розрізняти медіадискурс і інші самостійні типи дискурсу, як, наприклад, політичний, релігійний, науковий та ін. Відповідно до другого підходу, медіадискурс мислиться як будь-який вид дискурсу, який реалізується в поле масової комунікації, продукується ЗМІ. Так, можна говорити про політичний, релігійний, педагогічний та інші різновиди медіадискурсу, маючи на увазі, що для своєї реалізації зазначені типи інституційного дискурсу припускають наявність відносно стійкого набору практик виробництва, трансляції та інтерпретації масової інформації. До основних ознак медіадискурсу відносять: (1) групову співвіднесеність (тобто адресат розділяє погляди і ціннісні орієнтири своєї групи); (2) публічність (відкритість, орієнтованість на масового адресата); (3) орієнтованість (створення незгоди з подальшою дискусією); (4)

інсценування і масова спрямованість (цілеспрямований вплив на кілька груп одночасно).

2. Здійснено аналіз лексичних процесів у італійськомовному та українському масмедійних дискурсах: Сучасні масмедіа, миттєво реагують на швидкі зміни у суспільно-економічних, науково-технічних та культурних подіях у суспільстві, та є середовищем активного функціонування термінологічної лексики, тому терміни, що зафіксовані в спеціальних словниках та вживані в професійній сфері, починають нове життя та віднаходять нове застосування в ЗМІ.

Однією з основних рис саме лексичних процесів є широке вживання, застосування термінології, що відбувається в мові сучасних масмедіа, зокрема політичних, економічних та соціальних. Відображаючи реалії сучасного життя, у пошуках мовної промовистості, новизни, стильності, ефектності, у прагненні незвичайності, свіжості словосполучень, а отже, і семантики слів, так звані «акули пера», державні керманічі, політики й політологи активно використовують досить різноманітну з погляду належності до певних галузей науки й техніки термінологічну лексику, та в зв'язку із стрімким розвитком новітніх технологій, медіа-терміни та сленг також набирають обороти в наш час. У мовну тканину текстів активно проникають терміни з найрізноманітніших галузей науки, техніки, медицини, екології, спорту, мистецтва, політики. Оскільки більшість термінів є запозиченими, у респондентів з'являється проблема неправильного розуміння основного сенсу, тому і присутня велика кількість хибних друзів перекладача

3. Досліджено дистинктивні особливості перекладу італійського та українського медіадискурсу: ми часто вживаємо термін не масмедіа, а засоби масової інформації (ЗМІ). Різниця між ними полягає в змісті цих засобів. ЗМІ — це аббревіатура від колишнього «засоби масової інформації та пропаганди», які характерні для тоталітарного чи авторитарного режимів, фінансуються бюджетними грошима й забезпечують насадження відповідної ідеології

керівної партії чи лідера. Такі засоби не мають зворотного зв'язку між аудиторією та редакціями щодо публікацій та ефірів.

В наш час це найпопулярніший спосіб отримання інформації. Більшість людей в основному тих, хто зацікавлений у різних сферах своєї діяльності, наприклад, медицина, футбол чи політика не рідко люблять читати новини іноземних видань які перекладені на українську мову, наприклад, таких видань як «Il Corriere della Sera, la Stampa, la Repubblica, l'Espresso, il Mondo, Panorama, il Giorno».

І ось тут на них можуть чекати незрозумілі тексти, вислови чи речення, які перекладачі, не знаючи про хибних друзів перекладача, перекладають як вважають за потрібне не перевіряючи себе.

У даній роботі ми знайшли та розглянули деякі приклади статей в яких недосвідчені перекладачі могли б допустити помилки при перекладі.

4. Досліджено особливості відображення пандемії у лексиці української мови: пандемія Covid-19 зачіпає усі сфери життя практично в усіх країнах світу, і в мові це теж відбивається, і передусім на лексичному рівні. За короткий час медична термінологія, пов'язана з Covid-19, стала зрозумілою й активно вживаною, тобто з професійної сфери вона вийшла до широкого загалу: *антиген, антитіла, антисептик/санітайзер, вірусна пневмонія, дотримання санітарних норм, зараження, захисна маска, ізоляція, інкубаційний період, експрес-тест, епідемія, карантин (адаптивний/жорсткий карантин, карантин вихідного дня), контактні (особи), коронавірус, коронавірусний, коронавірусна інфекція/хвороба, коронавірусне захворювання, летальність, надзвичайний санітарний стан/ситуація, обсервація, пандемія, ПЛР-тест, респіраторні захворювання, сатурація, тест на антитіла, тест негативний/позитивний, ШВЛ/штучна вентиляція легень, штам вірусу* тощо. Цю лексику популяризують. Часто вживаними стали й терміни економічної сфери *тимчасове безробіття, економічний спад, криза, рецесія* та ін.

5. Досліджено особливості відображення пандемії у лексиці італійської мови: сучасний італійський медіадискурс містить багато слів, нових чи незвичних, пов'язаних з пандемією і таких, що є продуктом повсякденного життя і останніх тенденцій у світі. За часів коронавірусу італійський словниковий запас значно змінився та розширився. Навіть сьогодні вже стає зрозуміло: в історії 2020 рік матиме свою главу, а масштаб змін, що відбуваються можна зіставити зі змінами 1789-го, 1918-го чи 1945-го років для Італії, навіть за їх трагічного характеру. Зміни у лексиці італійської мови можна розглядати у двох аспектах. Перший аспект це прямий безпосередній вплив пандемії, він пов'язаний насамперед із фактором медицини, застосуванням англіцизмів таких як “*lockdown*” та ін. Або, знову ж такі слова, як пік, *picco* [пик], *curva epidemica* [крива епідемії] *contagi* [зараження], *pandemia* [пандемія], *autocertificazione*, [самосертифікація], *mascherine* [маски], *ventilatori polmonari* [апарати вентиляції легенів], *zona rossa* [червона зона], *immunità di gregge* [колективний імунітет].

Інший аспект пов'язаний з посереднім впливом на італійську мову, що відбувається внаслідок зміни способу життя у зв'язку з пандемією. Наприклад, це може бути дистанційне навчання, що міцно увійшло у життя італійців під час коронавірусу і нова, пов'язана з ним лексика: аббревіатура DaD (*Didattica a Distanza*) [дистанційне навчання], *e-learning* [електронне навчання], що розуміється як навчання на курсах, доступних через Інтернет.

6. Досліджено перекладацькі трансформації: Термін «перекладацька трансформація» широко використовується багатьма перекладознавцями (Л. С. Бархударовим, В. Н. Комісаровим, А. Д. Швейцером, Р. К. Міньяр-Белоручевим, Я. І. Рецкером та ін.). Основні типи лексико-граматичних трансформацій, необхідних для адекватної передачі змісту включають:

- антонімічний переклад;
- експлікацію (описовий переклад);
- компенсацію.

Основні типи граматичних трансформацій включають:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- членування речення;
- об'єднання речень;
- граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення).

7. Досліджено проблеми перекладу неологізмів: Лінгвістичні характеристики неологізмів активно вивчаються вітчизняними та зарубіжними лінгвістами (Н. М. Шанським, Д. Гербергом та ін.). У зв'язку з цим в лінгвістичній науці існує безліч визначень неологізму, що пояснюється відмінністю критеріїв за якими їх можна виокремити. Наявні визначення засновані на таких критеріях: 1) просторово-часовий критерій, який підтверджує виникнення і функціонування неологізму в конкретний період розвитку суспільства, на певному етапі розвитку мови в тій чи іншій мовній сфері і його відсутність в періоді, що йому безпосередньо передує; 2) психо-лінгвістичний критерій, який підкреслює відчуття носіями мови новизни слова; 3) функціональний критерій, звертає увагу на виявлення слів, створених для позначення нового, невідомого раніше поняття, реалії або значення; 4) соціо-лінгвістичний критерій, який бере до уваги соціальну детермінованість появи нового слова; 5) лексикографічний критерій - відсутність слова або його значення в наявних сучасних словниках і подальше словникове представлення неологізмів, тобто їх фіксація; 6) статистичний критерій, що враховує частоту вживання новацій.

Сформульовано основні рекомендації щодо переведення неологізмів: (1) Спробувати розкрити значення неологізму. Розкриття значення неологізму здійснюється через: а) використання словника; б) з'ясування значення неологізму з контексту; в) аналіз структури неологізму для з'ясування його значення. (2) Перевірити запропонований варіант на можливе використання іншими перекладачами, авторами.

Теоретичне значення — полягає в тому, що наукова робота дозволяє по-новому поглянути на проблему українського та італійського медіадискурсів в умовах пандемії відносно зіставних та перекладознавчих аспектів.

Практичне значення — в роботі розглянуто український та італійський медіадискурси в умовах пандемії. Отримані в роботі результати є певним внеском до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лексикології, теоретичної граматики італійської та української мов. Дане дослідження може бути корисно фахівцям в галузі перекладознавства, вченим, науковцям, фахівцям-практикам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова. Проблемы экспрессивного синтаксиса М.: Высшая школа, 1984. 12 с.
2. Андриенко В. П., Шеф Е. Ю. Трудности перевода неологизмов // Научный журнал. 2017. №4 (17). С. 86-88.
3. Бабалова Г. Г. Проблема эквивалентности перевода и переводческие трансформации // Наука о человеке: гуманитарные исследования. 2017. №4 (30). С. 23-28.
4. Бабелюк О. А., Дідух Л. І. Способи творення неологізмів на позначення явищ COVID-19 в англomовному епідеміологічному дискурсі. Львівський філологічний часопис, 2020. No 7. С. 5–12.
5. Бархударов Л. С. Язык и перевод. - М.: Междунар. отношения, 1975. - 240 с.
6. Бондаренко О. М. Аналіз морфологічних неологізмів англійської мови, створених у зв'язку з пандемією COVID-19. Збірник наукових праць «Нова філологія». No 80.
7. Буряковская, В. А. Коммуникативные характеристики массовой культуры в медийном дискурсе (на материале русского и английского языков): моногр. / В. А. Буряковская. — Волгоград: Изд-во ВГСПУ «Перемена», 2014. — 228 с. — Текст: непосредственный.
8. Весна Т. В., Телецька Т. В. Лексичні інновації періоду коронавірусної пандемії. Записки з романо-германської філології. Випуск 1 (44). 2020. С. 82–89.5. Словник української мови: в 11 томах [Електронний ресурс]. <http://www.inmo.org.ua/sum.html>
9. В Україні обрали слово 2020-го року. URL: <https://chytomo.com/v-ukraini-obraly-slovo-2020-ho-roku/>.
10. Гадамер Г.-Г. Язык и понимание. М.: Искусство, 1991. 340 с.

11. Галеева Т. И., Казиахмедова С. Х., Янова Е. А. Актуальные требования к адекватному переводу официально-делового текста // Вестник Удмуртского университета. Серия «История и филология». 2017. №2. С. 304-314.
12. Гак В. Г. Типология контекстуальных языковых преобразований при переводе // Текст и перевод. — М.: Наука, 1988. - С. 63-75.
13. Ганин В.В. Об одном типе авторских неологизмов и их переводе на русский язык / В.В. Ганин // Сборник научных трудов МГПИИЯ. Выпуск 127. М., 1978. С. 106-121.
14. Гарбовский Н.К. Теория перевода: учебник. М.: Изд-во Моск. унта, 2004. 544 с.
15. Демецкая В. В. Дискурс и текст в переводе // Когниция, коммуникация, дискурс. 2010. № 2.
16. Денина О. О. Использование переводческих трансформаций для достижения адекватности перевода // Вестник ОГУ. 2015. №11 (186). С. 186-190.
17. День, 13.04.2020; А.Дубовик-Рохова.
18. День, 25.11.2020, Н.Малимон.
19. День, 18.11.2020, О.Шуткевич.
20. День, 04.11.2020, О.Шуткевич.
21. День, 29.10.2020, О.Шуткевич.
22. Деркачова О. COVID-неологізми в системі української мови. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 4), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів: МЦНД, 2020. С. 73–74.
23. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация. М.: Прогресс, 1989. 312 с.
24. Детектор медіа, 21.11.2020; Б.Бахтєєв.

25. Добросклонская, Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: учеб. пособие для вузов / Т. Г. Добросклонская. — Москва: Флинта: Наука, 2008. — 264 с. — Текст: непосредственный.
26. Должикова С. Н. Теледискурс как конструкт социального субъекта // Вестник КАСУ. 2001. № 2.
27. Ерофеева Е. В., Кудлаева А. Н. К вопросу о соотношении понятий «текст» и «дискурс» // проблемы социо- и психолингвистики: сб. ст. / отв. ред. Т. И. Ерофеева; Перм. ун-т. Пермь, 2003. Вып. 3.
28. Желтухина М. Р. Специфика речевого воздействия тропов в языке СМИ: дис. ... докт. филол. наук. М., 2004. 358 с.
29. Карасик В. И. Эпидемия в зеркале медийного дискурса: факты, оценки, позиции // Политическая лингвистика. 2020. №2 (80). С. 25-34.
30. Клушин Н. А., Папушкина Т. Н. Межъязыковая асимметрия и прогнозирование переводческих трансформаций // Вестник ННГУ. 2013. №4-2. С. 355-358.
31. Кожемякин, Е. А. Массовая коммуникация и медиадис-курс: к методологии исследования / Е. А. Кожемякина. — Текст : непосредственный // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Гуманитарные науки. — 2010. — № 2 (73). — Вып. 11. — С. 13—21.
32. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. - М.: ЧеРо, 1999. - 136 с.
33. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. - М.: ЭТС, 2000. - 192 с.
34. Комиссаров В. Н. Теория перевода. - М.: Высш. шк., 1990. - 254 с.
35. Комиссаров В. Н., Черняковская Л. А., Латышев Л. К. Текст и перевод. - М.: Наука, 1988. - 166 с.
36. Комсомольска Правда. 10/11/2018
37. Кулемина К. В. Основные виды переводческих трансформаций // Вестник АГТУ. 2007. №5. С. 143-146.

38. Ласица М.В., Соколова Т.В. Переводческие трансформации текста в поиске смыслов // Вестник Омского государственного педагогического университета. Гуманитарные исследования. 2017. №4 (17). С. 25-27.
39. Латышев Л. К. Курс перевода. Эквивалентность перевода и способы её достижения. - М.: Межд. Отн., 1981, - 198 с.
40. Львовская З.Д. Теоретические проблемы перевода. - М., 1985, - 214 с.
41. Майдан. Дрогобич. Интернет-газета. URL: <http://maydan.drohobych.net/?p=79394>
42. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? - М.: Стелла, 1994. -144 с.
43. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. - М.: Воениздат, 1980. - 238 с.
44. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. М.: Московский лицей, 1996. 190 с.
45. Мирончук Д. «Коронапридурок» і «кашлесором». У Нідерландах склали словник коронавірусних неологізмів. URL: <https://pekeltse.babel.ua/42964-koronapridurok-i-kashlesorom-u-niderlandah-sklali-slovník-koronavirusnih-neologizmiv>
46. Мужев В.С. О функциях заголовков // Ученые записки МГПИИЯ им. М. Тореца. 1970. №55. С. 1-8.
47. Муравьев В.Л. Проблемы возникновения этнографических лакун. Владимир: Владимирск. гос. пед. ин-т, 1980. 107 с.
48. Об'явлення Св. Івана Богослова. URL: https://www.truechristianity.info/ua/bible/rev_ua.php
49. Перевышина И.Р. Теория и практика перевода. - Спб.: Антология, 2007. - 560 с.
50. Плотников Б.А. Лексикология // Общее языкознание / под ред. А.Е. Супруна. Минск, 1983.
51. Правда – 01/10/2019.

52. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. М.: Международные отношения, 1974. 216 с.
53. Рикер П. Конфликт интерпретаций. М.: Медиум, 1995. 460 с.
54. Руднев В. П. Философия языка и семиотика безумия. Избранное. М. : Территория будущего, 2007. 526 с.
55. Руслан Чернолуцький. Вірусспруденція. Пост у соціальній мережі Фейсбук. URL:
<https://www.facebook.com/304461476704555/posts/830165514134146/>
56. Седов К.Ф. Дискурс и личность: эволюция коммуникативной компетенции. М.: Лабиринт, 2004. 320 с.
57. Словник української мови: в 11 томах URL:
<http://www.inmo.org.ua/sum.html>.
58. Словник, який пишеш ти! Скажи своє слово. URL:
<http://myslovo.com/>
59. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): автореф. дис... доктора філологічних наук / 10.02.01 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2003. 33 с.
60. Україна молода, 10.04.2020; Т. Пархомчук.
61. Ухванова-Шмыгова И. Ф. Дискурс-анализ в контексте современных исследований/Ухванова-Шмыгова И. Ф. // Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. Минск, 2002. Вып. 3 / под общ. ред. И. Ф. Ухвановой-Шмыговой. С. 6-35
62. Федоров, А. В. Введение в теорию перевода / А. В. Федоров - Москва: Издательство литературы на иностранных языках, 1953. - 336 с.
63. Федоров, А. В. Основы общей теории перевода / А. В. Федоров - Москва: Высшая школа, 1983. - 304 с.

64. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. языков / Филол. фак. СПб. : СПбГУ, 2002. 416 с.
65. Фуко М. Археология знания. Киев: Ника-Центр, 2008. 554 с.
66. Хабермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації // Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996. С. 84-90.
67. Хода Л. Д. Мова реклами в часи пандемії коронавірусу Covid-19 (на матеріалі українських та словацьких текстів). Південний архів (філологічні науки): Збірник наукових праць. Випуск LXXXII. Херсон: ХДУ, 2020. С. 130–135.
68. Чат-бот у месенджері Телеграм. URL: https://t.me/COVID19_Ukraine
69. Чат-бот у месенджері Вайбер. URL: https://vb.me/covid19_ua
70. Черняховская Л. А. Перевод и смысловая структура. - М.: международные отношения, 1976, - 298 с.
71. Чужакин А. П., Палажченко П. Мир перевода 2000. - М.: Валент, 2000., - 184 с.
72. Чужакин А.П. Мир перевода. Устный перевод XXI. Sequel: практика+теория. Синхрон. М.: Р. Валент, 2002. 232 с.
73. Цвиллинг М. Я. Эвристический аспект перевода и развитие переводческих навыков // Чтение, перевод, устная речь. - Л.: Наука, 1977. - С. 172-180.
74. Цвиллинг М.Я. Элементы лингвострановедения при обучении чтению общественно-политических и научных текстов // Функциональные стили. Лингвометодические аспекты. М., 1985. С. 180-188.
75. Швейцер А. Д. Теория перевода. - М.: Наука, 1988. - 216 с.
76. Шевченко И.С., Мороз Е.И. Дискурс как мыслекоммуникативное образование // Вісник ХНУ ім.Каразіна. 2003. № 586. С. 33-38.

77. Cambridge Dictionary Blog. NewWords. [Electronic resource]. URL: <https://dictionaryblog.cambridge.org/>
78. Communication in the Global Age: Celebrating Ten Years of Development and Success / Conference Abstracts. Lviv: Marusych, 2005. 290 p.
79. Covid-19, tutte le nuove parole della pandemia. URL: <https://www.consumatori.it/emergenza-coronavirus/covid-19-vocabolario-pandemia/>
80. Corriera della sera. – 07/06/2019.
81. Corriera della sera. – 11/06/2019.
82. Corriera della sera. – 09/09/2019.
83. Corriera della sera. – 22/09/2019.
84. CORONAVIRUS: TUTTE LE PAROLE DELL'EMERGENZA. URL: <https://www.auxologico.it/approfondimenti/coronavirus-tutte-parole-dellemergenza#>
85. Jpress. –23/09/2019.
86. Il coronavirus ha contagiato anche la lingua italiana. LA STAMPA. Pubblicato Il 10 ottobre 2020. URL: <https://www.lastampa.it/cultura/2020/10/10/news/il-coronavirus-ha-contagiato-anche-la-lingua-italiana-1.39403186>
87. Il Dubbio. –22/09/2019.
88. Il Giorno. – 23/06/2019.
89. Il Giorno. – 09 /07/2019
90. La Gazzetta dello Sport. – 24/06/2019.
91. La Repubblica. – 08/10/2019.
92. La Stampa. – 23/03/2019.
93. La Stampa. – 25/06/2019.
94. L'economia. – 22/09/2019.
95. Le parole del Coronavirus. URL: [https://www.treccani.it/magazine/parolevalgono/Le parole del Coronavirus/index.html](https://www.treccani.it/magazine/parolevalgono/Le_parole_del_Coronavirus/index.html)
96. Le parole della pandemia: ecco il glossario del coronavirus „Glossario del coronavirus: le parole che la pandemia ci ha insegnato”. Pubblicato Il 21.02.2021.

URL: <https://www.bolognatoday.it/attualita/parole-pandemia-glossario-coronavirus.html>

97. Martina Pastori. L'impatto del virus sulla lingua italiana, Pubblicato Il 08.05.2020. URL: <https://www.universitynetwork.it/1-impatto-del-virus-sulla-lingua-italiana-parole/>

98. Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie. URL: <https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp>

99. Quotidiano. – 24/06/2019.

100. S.C.Sgroi. Dal Coronavirus al Covid-19. Storia di un lessico virale. URL: https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/recensioni/recensione_222.html

101. Sprachforscher sammeln rund 1.000 neue Wörter rund um Corona. Stand: 07.12.2020 14:27 Uhr. URL: <https://www.ndr.de/kultur/Sprachforscher-sammeln-rund-1000-neue-Woerter-rund-um-Corona,sprache188.html>

102. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Covidiot>

Riepilogo

La rilevanza del rovescio. La pandemia di Covid-19 ha motivato le persone creative: maschere di design, fotografie tematiche del bambino sono molto popolari. Funzionari extra-linguistici hanno generato cambiamenti nel sistema lessico-semantico dei movimenti, in modo che possano facilmente visualizzare i testi dei media (visualizzazione di Internet, blog, social media, canale telegram, gruppi web) cambiare il ruolo del funzionario capo nel prendere innovazioni lessicali, ampliamento, approvazione e uso delle informazioni tra le testimonianze massovy dei lettori (ascoltatori, gladachis) "[15, p.12]. Le risorse elettroniche sono un luogo gradevole per la creatività linguistica degli autori.

Nella situazione di stress sociale è diventata retaggio di una pandemia, un lockdown e una severa quarantena, è stata attivata la mobilità, le sospensioni. Situazioni stressanti provocano, suonano la creatività linguistica dei nasi del mov, non appena si sviluppa il potenziale del movimento nelle nuove parole allevate, la vivinia della forza. Okremi nuove parole dalla lista nello spazio mediatico dei vincitori come i meme, si sono dimenticati della descrizione della situazione, che è stata riportata nel caso della pandemia e del lockdown, e delle persone che si sono messe alla situazione attraverso di loro) prima dell'ora della pandemia.

Sul pensiero dei Fakhivt presso l'Institute of Nimetsky Movies of Leibnits (IDS) di Mannheim, lo stesso argomento non ha formulato il vocabolario nel 2020 tanto quanto la pandemia di coronavirus [101]. Lexemi, legato al tema della pandemia di Covid-19, viene attivamente impiantato e la puzza stessa richiederà un occhio segante.

4

Non è importante guidare la distribuzione attiva della nutrizione teorica e pratica, legata alle peculiarità del discorso mediatico ucraino e italiano nelle menti della pandemia, nella letteratura attuale non è necessario rispettare i problemi della modernità.

Al collegamento con il cimmet di questa presentazione scientifica un'analisi completa dei discorsi dei media ucraini e italiani nelle menti della pandemia, l'ampliamento delle disposizioni teoriche e degli aspetti pratici della presentazione.

Per l'attuazione del set, gli obiettivi erano costituiti da: - l'avallo dello studente del discorso mediatico nella tradizione della traduzione italiana e moderna;

- leggere l'analisi dei processi lessicali nei discorsi dei mass media italiani e ucraini;
- tracciare i tratti distintivi della traduzione del discorso mediatico italiano e ucraino;
- vedere la particolarità dell'immagine della pandemia nel lessico della lingua ucraina;
- vedere la peculiarità dell'immagine della pandemia nel vocabolario della lingua italiana;
- vedere i problemi delle trasformazioni di trasformazione;
- vedere i problemi e il trasferimento dei neologismi.

Ob'ekt doslidzhennya - il processo di formazione dei discorsi dei media ucraini e italiani nelle menti della pandemia.

Il tema del progresso è il discorso dei media ucraini e italiani nelle menti della pandemia.

Tecnica di Doslidzhennya. La base metodologica della robotica si fonda sulla teoria della conoscenza scientifica;

5

metodi scientifici e speciali, idee vibranti sulle peculiarità dell'oggetto, del soggetto, dell'etichetta e della pianta del messaggio. I robot hanno anche appreso il background e i metodi scientifici speciali di apprendimento della performance attiva, fino a che l'analisi, la sintesi, l'astrazione, l'analogia, il metodo di ricapitolazione dell'analisi del testo, il metodo di ricapitolazione dell'analisi del testo, il metodo di ricapitolazione, Il robot verrà archiviato per l'ingresso, tre razdiliv, visnovkiv, elenco di dzherel vicario. Dzherela doslidzhennya - scientificamente-preliminarmente, analitico pratsi fahivtsiv nel ricaricamento di galuzi.

La realizzazione dei risultati dell'educazione è il galuz del trasferimento di conoscenza. Teoricamente, il significato è che il robot scientifico consente un nuovo sguardo al problema dei discorsi mediatici ucraini e italiani nelle menti della pandemia di aspetti apparentemente retrospettivi e mutevoli. Praticamente significativo: il discorso dei media ucraini e italiani nelle menti della pandemia è visto nel robot. Otrimani in roboti i risultati cantando alla teoria della traduzione, alla conoscenza dell'arte, alla lessicologia, alla grammatica teorica e alla lingua ucraina fuori dagli schemi. Dana doslidzhennya può essere banale per fahivtsyam in galuzi ricarica, vcheny, naukovtsy, fahivtsyam-praticanti.

Novità scientifica dei risultati ottenuti. Nella robotica, la comprensione del discorso mediatico è stata perfezionata. in passato, processi lessicali nei discorsi mediatici italiani e ucraini, nel contesto degli aspetti retrospettivi e di ritrascrizione, ulteriore sviluppo dell'evoluzione della pre-visualizzazione dei problemi della pandemia ucraina nei lessici

Sebbene la pandemia sia stata annunciata ufficialmente nel marzo 2020, i linguisti stanno esplorando il vocabolario associato alla pandemia di coronavirus in una varietà di lingue.

T. Teletka ha condotto uno studio linguistico sulle innovazioni lessicali, che vengono utilizzate attivamente nel linguaggio quotidiano durante la pandemia di coronavirus, sul materiale della stampa in lingua francese, utilizzando il metodo descrittivo, il contesto e gli elementi dell'analisi della formazione delle parole.

L'epidemiologia del COVID-19 è diventata anche parte integrante del corso di lingua italiana e del discorso sui media italiani. Non molto tempo fa, prima della nuova edizione del vocabolario italiano "Devoto Oli", erano stati inseriti 600 nuovi termini, molti dei quali legati alla pandemia. La quarta edizione del popolare video, ideata da Giacomo Devoto e Jan Carlo Olishe nel 1967, è stata presentata da un recente rinnovamento, vittoriosa dai filologi Luke Serianni e Maurytsio Trifone dalla storia delle tendenze degli ultimi anni.